

xxxii

4

1965

**Duhovno
življenje**

la vida espiritual

Smrti ni več

Zaradi vsakdanjih skrbi in nadlog nam resnica o Gospodovem vstajenju rada zbledi. In vendar je Vstajenje osrednja resnica naše vere. Zakaj če Kristus ne bi bil vstal, bi po apostolovih besedah naša vera bila prazna, to je brez prave in trajne vrednosti, in v zgodovini človeštva bi o krščanstvu ne bilo dosti več govora kakor o drugih verah, ki so bile in so izginile. Vera v Vstajenje je tista čudežna moč, ki ohranja naše krščanstvo vedno živo ter mu daje večno veljavo in pomen.

Kateri je ta pomen?

Pomen Gospodovega vstajenja je v tem, da je premagal smrt, in sicer ne samo svojo, ampak tudi našo. To našo smrt je premagal tako do kraja, da ne bo živela v večni rajski slavi samo zveličana duša, ampak tudi telo in vsa telesa pravičnih, kar jih je bilo in jih bo. Kristus je torej premagal tudi minljivost materije — snovi, iz katere smo, tako da bodo telesa vseh vstalih poveljanih prečiščena, poduhovljena in preoblikovana v popolnejšo in duhu povsem pokorno podobo nepopisne in neminljive lepote. Vstajenje pomeni torej za nas, da bomo tako po duši kakor po telesu v blaženem gledanju Boga iz obličja v obličje povsem otroci božji, po duši in telesu prerojeni in obnovljeni za večno, Boga poveljujoče in uživajoče življenje.

In ker so naša telesa iz zemeljske, rastlinske in živalske snovi, bo z nami, v nas in zaradi nas, ki nam je glava Kristus, na nedopovedljivo skrivnosten način odrešeno in poveljano vse stvarstvo, kar nam je razodel največji učitelj krščanstva, sv. Pavel, rekoč, da vsa živa stvar, vedoča ali nevedoča, zdihuje po milostni prenovi in spolnitvi v svojo pravo bogohoteno podobo, katero je človek zaradi svojega padca skazil, in tako ne sam sebe, ampak ves svet od Boga neizmerno oddaljil. Kristusovo vstajenje je storilo, da se bo to hrepenenje vsega stvarstva po zadnji dopolnitvi tudi dejansko spolnilo tako, da bodo vsi, ki so morali po krivdi greha skozi ozka vrata smrti, s Kristusom vstali v neskaženo neumrjočo podobo božjo. Hkrati pa bo v neminljivo slavo povišano vse vesoljstvo — kako, to je božja skrivnost! — in bo po besedah apostola Petra nastalo novo nebo in nova zemlja. Seme, ki mora preden rodi, v zemlji umreti, bo po moči Kristusovega vstajenja pognalo cvet, ki nikoli več ne bo usahnil, temveč se razvil v sad, popoln in lep ter neumrljiv iz veka v vek...

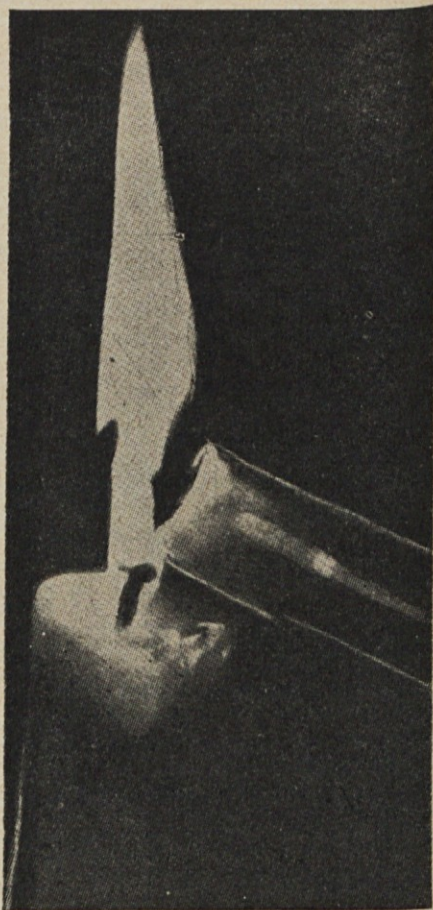
Uredništvo

Velikonočna skrivnost

Nova uredba o svetem bogoslužju, ki jo je odobril vesoljni cerkveni zbor na svojem tretjem zasedanju in jo je sveti oče, papež Pavel VI. dne 4. decembra 1963 slovesno proglasil, v začetku prvega poglavja pomenljivo pravi: „Bog, ki hoče, da se vsi ljudje zveličajo in pridejo k spoznanju resnice (1 Tim 2,4), je v nekdanjih časih mnogokrat in na mnogotere načine govoril našim očetom po prerokih (Hebr 1,1), ob dopolnjenju časov pa je poslal svojega Sina, Besedo, ki je meso postala, maziljenega po Svetem Duhu, da bi oznanil veselo oznanilo ubogim in ozdravil one, ki so skesanega srca, kot telesni in duševni zdravnik, srednik med Bogom in ljudmi. Njegova človeška narava, združena z osebo božje Besede, je bila dejansko orodje našega zveličanja. Zato se je v Kristusu uresničila popolna sprava in se nam je dala polnost bogoslužja. To delo človeškega odrešenja in popolnega božjega češčenja je Kristus uresničil predvsem po velikonočni skrivnosti svojega blaženega trpljenja, vstajenja od mrtvih in slavnega vnebohoda. Po tej skrivnosti je s svojo smrtjo uničil našo smrt in nam je s svojim vstajenjem obnovil življenje... Rešil nas je oblasti satanove in nas je iz smrti popeljal v kraljestvo Očetovo.“

Velikonočna skrivnost obsega tedaj po nauku Svete Cerkve tri najpomembnejše dogodke Jezusovega življenja na zemlji: njegovo trpljenje, vstajenje in vnebohod. V teh treh skrivnostih je dosseglo Jezusovo delo odrešenja svoje do-

vršenje. Velikonočna skrivnost je zato osrednja skrivnost krščanske vere in krščanskega bogoslužja. Sveta Cerkev se je spominja pri vsaki sveti maši, v postnem času pa tvori predmet njene

posebne, ljubeče pozornosti in pobožnosti.

Z materjo Cerkvijo doživljamo tudi njeni otroci velikonočno skrivnost vsako leto znova, s sveto resnostjo in spoštljivostjo v postu, v velikonočni dobi pa s svetim veseljem in vernim zaupanjem, po obljubi apostola Pavla: „Če s Kristusom trpimo, bomo z njim tudi poveljani“ (Rim 8, 17).

SKRIVNOST TRPLJENJA

Ko se božji Sin učloveči, se od vsega početka podvrže trdemu zakonu trpljenja in mu ostane ponižno podvržen do smrti na križu. Vse Kristusovo življenje je bilo križ in mučeništvo — pravi Tomaž Kempčan. V postnem času in zlasti v velikem tednu nas vabi sveta Cerkev k premišljevanju te globoke, silne skrivnosti našega odrešenja, ki doseže svoj vrhunec v bridki skrivnosti križa.

Zakaj tako? Ali ni bilo druge poti, kot je težka pot križa, po kateri se je moglo uresničiti naše odrešenje in zveličanje?

Z božjimi svetniki se moramo ponižno bližati tej skrivnosti trpljenja in križa, zakaj v njej so skriti veliki božji sklepi in načrti.

Gotovo bi bilo odrešenje sveta mogoče tudi brez silnega Kristusovega trpljenja, brez križa in mučeniške smrti. Vsako dejanje, da, vsaka misel, želja in beseda učlovečenega božjega Sina ima zaradi njegove božje osebe neprecenljivo, neskončno vrednost. En sam njegov vzklík, ena sama njegova solza, ena sama kaplja njegove krvi bi bila zadostovala za naš odkup. Bog pa je drugače odločil in je podrgel svojega Sina najhujšemu trpljenju, najbolj kruti in sramotni smrti. Božje misli niso naše

misli in božja pota ne naša pota...

Bogoslovni učitelji in božji svetniki s svetim spoštovanjem razmišljajo o teh božjih sklepih in iščejo razloge in nagibe, ki so Boga nagnili k takemu načrtu odrešenja. Pravijo: Bog je hotel na ta način razodeti človeštvu svojo neskončno svetost in pravičnost. Razžaljen po človeški nepokorščini je pokazal na svojem Sinu, kakšna je popolna pokorščina, ki bi mu jo morali vsi izkazovati. In ni načina, ki bi to bolje pokazal, kot je pokorščina v trpljenju, do smrti, do smrti celo na križu.

Ta pokorščina božjega Odrešenika pa je obenem dokaz njegove največje ljubezni, tako do Boga Očeta, kot do nas: „Večje ljubezni nima nihče, kakor je ta, da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje“ (Jan 15, 13). S svojim trpljenjem in svojo smrtjo se je Kristus popolnoma žrtvoval za Očetovo čast in za naše odrešenje. V njegovem trpljenju in smrti, ki ju je sprejel prostovoljno, je največji dokaz njegove popolne predanosti in ljubezni. Resnična ljubezen vzcvete v svoj čudežni cvet prav v žrtvi in je njen cvet najlepši, kadar je ta žrtev življenje samo. Po Kristusovem zgledu je mučeniška smrt za vero in za rešitev bratov dokaz največje, junaške ljubezni. Za tako ljubezen pa je v nebesih tudi posebna krona slave.

Kristusova ljubezen, ki se nam razodeva v skrivnosti njegovega trpljenja, pa ima svoj temelj v ljubezni samega večnega Očeta, ki je poslal svojega Sina na svet, ne, da bi svet sodil, marveč, da bi se svet po njem zveličal (Jan 3, 17). Sklep odrešenja, kakor ga je Kristus izvršil, je bil od vekomaj sprejet v skrivnosti presvete Trojice, Kristus se učloveči v Devici Mariji po

Svetem Duhu, podvrže se Očetovi volji, Očetova ljubezen do grešnikov je tudi njegova ljubezen. Bog se v Kristusu razodene svetu kot Bog pravičnosti in svetosti, pa tudi kot Bog neskončne ljubezni in usmiljenja: „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje“ (Jan 3, 16).

Ljudje, ki so blage volje, to umevajo, da tudi naša pot skozi življenje ne more biti druga kot hoja za Kristusom, pot križa, ki jo pa Tomaž Kempččan imenuje kraljevo pot in o njej piše: „Ni zveličanja duši, ne upa večnega življenja razen v križu... Ko bi bilo za zveličanje ljudi kaj boljšega in koristnejšega kakor trpeti, bi bil Kristus to gotovo pokazal z besedo in dejanjem. Toda on očitno opominja učence, ki so šli za njim, in vse, ki hočejo hoditi za njim, naj nosijo križ, in pravi: Če hoče kdo hoditi za menoj, naj se odpove samemu sebi vzame svoj križ ter hodi za menoj“ (Lk 9, 23).

SKRIVNOST VSTAJENJA

Trpljenje pa ni zadnji cilj Kristusovega življenja in tudi ne našega. Je le pot do končnega cilja, ki je večna slava nebes.

Kristus se je podvrget trpljenju in smrti na križu, da nas tako po večnem božjem sklepu odreši in zveliča. Za velikim petkom pa pride velika nedelja, za najglobljim ponižanjem najveličastnejše povišanje. Skozi mrko temo trpljenja gre Kristus v svetlo zarjo vstajenja. In po vstajenju ne umrje več, smrt nima več oblasti nad njim (Rim 6,9).

Kakor trpljenje, tako in še veliko bolj je Kristusovo vstajenje velika

skrivnost. Nauk svete Cerkve jo razlaga takole: Ko je Kristus umrl na križu, se je njegova duša ločila od telesa, kar je značilno za vsako človeško smrt. Umrli pa je Kristus le kot človek, zakaj kot Bog, ki je večni in neumrljiv, ne more umreti. Ker pa je v Kristusu v božji in človeški naravi ena sama božja oseba in se dejanja in nehanja pripisujejo osebi in ne naravi, se zato lahko reče: Bog je umrl za nas na križu. Neumrljiva večna božja Beseda pa je ob smrti ostala združena tako z dušo kot s telesom. Kristusovo telo je bilo sneto s križa in položeno v grob; njegova duša pa je šla po smrti v predpekel, da naznani dušam pravičnih, ki so se tam nahajale, vesele vest odrešenja. Bila je ista vesela vest, ki jo je malo prej slišal na Kalvariji desni razbojnik: „Še danes boš z menoj v raju“ (Lk 23, 43). Ni dokazov, da bi se bil Kristus prikazal tudi dušam v vicah in pogubljenim v peklu, čeprav nekatera zasebna razodetja o tem govorijo. Gotovo pa je, da je novica o velikem in vesoljnem odrešenju dospela tudi tja.

Kristusova duša je ostala z dušami pravičnih do tretjega dne. Predpekel se je tedaj zares spremenil v raj. Tretji dan, to je na veliko nedeljo, pa je Kristus slavno vstal iz groba. Kot Bog je s svojo vsemogočnostjo zopet združil svoje telo in svojo dušo in to v novo, slavno, neminljivo skupnost večnega življenja. V svetem pismu se večkrat reče, da ga je Bog obudil od mrtvih, spet drugič pa je enostavno rečeno, da je vstal. V tem ni nobenega nasprotja. Kristus kot človek je bil obujen od smrti po Očetu, kot Bog pa je vstal z lastno močjo. Jasno se izraža v vseh poročilih, da je njegovo vstajenje dokaz za njegovo božanstvo,

čepprav se obenem poudarja, da je bilo njegovo življenje na zemlji določeno po Očetu. Nebeški Oče je s čudežem vstajenja za vse večne čase izpričal, da je Križani Kristus njegov edinorojeni Sin in Odrešenik sveta.

Kristusovo vstajenje se je izvršilo v tiho noči, brez prič. Šele potem, ko je vstal, je potres stresel zemljo in je angel odvalil kamen od groba, da so stražniki videli, da je prazen. To je sveta velika noč, ki jo v svetem zanosu opeva Cerkev na velikonočno vigilijo, ko blagoslavlja in časti velikonočno svečo, ki je simbol vstalega Kristusa. Njegovo vstajenje je izpričano po angelih v praznem grobu in potem po mnogih prikazovanjih, s katerimi je razveselil in v veri potrdil svoje učence. Ko človek bere tozadevna evangeljska poročila, vidi, kako se je vera v Kristusovo vstajenje prav po prikazovanjih, sicer počasi, pa končno za trdno in za zmeraj utrdila v srcih apostolov. Evangeliji poročajo, da se je vstali Kristus še pred učenci prikazal Mariji Magdalenin in pobožnim ženam, ki so šle v nedeljo zjutraj k grobu, da bi mazile njegovo truplo. Ali le apostoli oznanjajo njegovo vstajenje svetu in imajo to za svojo bistveno in prvo dolžnost. Oni so „od Boga izbrane priče, ki so z njim po vstajenju jedli in pili in njim je naročeno, naj ljudstvu oznanjajo, da je on tisti, ki ga je Bog določil za sodnika živih in mrtvih“ (Apd 10, 41-43).

Kristusovo vstajenje od mrtvih je osrednja in temeljna resnica krščanstva. Na njej je krščanstvo zgrajeno, z njo stoji in pade. Sveti Pavel uči: „Če pa Kristus ni vstal, potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera“ (1 Kor 15, 14).

Zmagoslavno veselje, ki ga razliva v duše vernikov sveta velika noč, je tudi v vernem prepričanju, da je Kristusovo vstajenje poročstvo našega lastnega častitljivega vstajenja na sodni dan. „Tedad si bodo naša minljiva telesa nadela neminljivost in to umrljivo telo nadelo neumrljivost; takrat se bo spolnila beseda, ki je pisana: Použita je smrt v zmago. Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo? Hvala pa Bogu, ki nam daje zmago po našem Gospodu Jezusu Kristusu“ (1 Kor 15, 14-17).

SKRIVNOST VNEBOHODA

Za slavnim vstajenjem pride štirideseti dan veličastni vnebohod. Na Oljski gori, kjer je začel svoje trpljenje, zaključí poveljčani Gospod svoje bivanje na zemlji in se vpričo svojih učencev dvigne v nebo in séde na desnico božjo (Mr 16, 19).

Skrivnost svojega vnebohoda je Gospod Jezus naprej napovedal, prav tako, kot svoje trpljenje in vstajenje. Bilo je leto dni pred smrtjo, ko je v kafarnaumski shodnici obljubil sveto Rešnje Telo. Tedaj so se obenem z Judi tudi mnogi učenci pohujševali nad njegovimi besedami in godrnjali. Jezus pa jim je rekel: „To vam je v spotiko? Če boste pa videli Sina človekovega iti gori, kjer je bil poprej“, — se boste li tedaj še spotikali nad mojimi besedami? (Jan 6, 62). Pri zadnji večerji jasno govori svojim učencem: „Izšel sem iz Očeta in prišel na svet; zopet zapuščam svet in grem k Očetu“ (Jan 16, 28).

Učenci, ki so pričeli njegovega vnebohoda, so kakor zamaknjeni in ne morejo odtrgati oči od veličastnega pri-

zora. Angela božja jih morata opomniti, naj se vrnejo v Jeruzalem. In vrnili so se, pravi sveti Luka, „z velikim veseljem“ (24, 52).

To je velika skrivnost pobožnosti, o kateri piše sveti Pavel: „On, ki se je prikazal v telesu, se je izkazal pravičnega v Duhu, razodet je bil angelom, oznanjen narodom, v veri sprejet na svetu, v slavi vzet v nebo“ (1 Tim 3, 16).

Kristusov odhod v nebo je znaenje nevidnega in skrivnostnega dogodka. Pomeni dokončno včlenjenje Kristusove človeške narave v skrivnostno slavo božjega življenja. Je končna posledica poveličanja, ki ga je Kristus dosegel že v vstajenju. Po vstajenju je ostal na zemlji še štirideset dni — za ves ta čas ne vemo, kje in kod je bil, verujemo pa, da so bile z njim duše pravičnih, ki jih je izpeljal iz predpeklja. V teh dneh se ponovno prikaže svojim učencem, jim govori o božjem Kraljestvu, jih uvaja v novo stvarnost, ustanovljeno po križu in vstajenju. Prikaže se jim v svoji pravi podobi, kakor so ga bili vajeni gledati poprej. Dá se jim dotikati, z njimi je in pije, ne iz potrebe, da bi se znova podvrgel naravni postavi, marveč, da jih potrdi v veri v resničnost svojega vstajenja. Po prikazovanjih pa zopet izgine in jih tako pripravlja na končno ločitev. Po vnebohodu pa povesta angela zavzetim učencem, da „ta Jezus ki je bil vzet od vas v nebo, bo tako prišel, kakor ste ga videli iti v nebo“ (Apd 1, 11). Kdaj bo to? Na sodni dan, ko bo prišel na oblakih neba, z veliko slavo in močjo soditi žive in mrtve.

Po nauku svete Cerkve se vse skrivnosti Kristusovega življenja nanašajo na njegov vnebohod kot na končni cilj.

V nebesih sedi Jezus na desnici Boga, Očeta vsemogočnega. To ne pomeni, da bi počival na nekem določenem mestu, marveč označuje njegovo trajno in neomejeno oblast. Kristus, Bog in človek skupaj, kraljuje nad vsem stvarstvom. Je Gospod nebes in zemlje, angelov in ljudi in vsega vidnega in nevidnega sveta. „Postavljen je nad vsako vladarstvo in oblast in moč in gospostvo in nad vsako ime, ki se imenuje ne le na tem svetu, ampak tudi na prihodnjem. Vse je podvrženo njegovim nogam; on je glava v Cerkvi, ki je njegovo telo“ (Ef 1, 21-23).

Zanimivo je, kar pripoveduje sveti Luka o mučeništvu svetega štefana. Predno so ga odvedli na kraj kamenjanja, upre pogled v nebo, vidi božje veličanstvo in Jezusa, stoječega na desnici božji: „Glejte, vidim nebesa odprta in Sina človekovega, stoječega na desnici božji“ (Apd 7, 56). Pomenljivo razlagajo to videnje prvega mučenca sveti očetje, da je Kristus s tem, da se mu je prikazal stoječ, nakazal, da mu v najtežji uri življenja hiti na pomoč.

Skrivnost vnebohoda nam vliva moč in zaupanje. Naš Gospod, prvorojeni med mnogimi brati, kraljuje v nebesih in čuje nad nami. Odsel je tja, da tudi nam pripravi mesto, zakaj v hiši nebeškega Očeta je mnogo bivališč (Jan 14, 2).

+

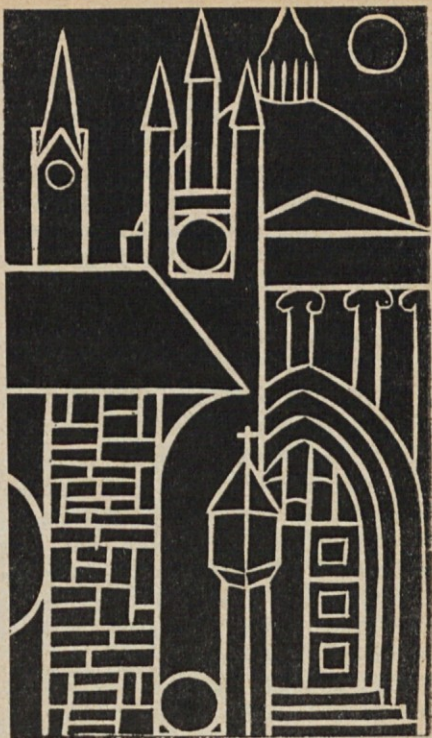
V luči teh misli obhajajmo ponovno sveto velikonočno skrivnost, skrivnost Kristusovega trpljenja, vstajenja in vnebohoda. Za Kristusom naj gre verno, zaupno in stanovitno naša pot, v zavesti, da „moramo po mnogih stiskah priti v božje kraljestvo“ (Apd 14, 22).

Alojzij Košmerlj

Velikonočna skrivnost v liturgiji

Vsa razmišljanja o liturgiji se vračajo ponovno k velikonočni skrivnosti, ki se nam kmalu pokaže kot nesporno središče vse liturgije. Saj je naloga liturgije ravno posredovati človeštvu odrešenje, ki izhaja iz odrešilnega dela, ki ga je izvršil Kristus tekom svojega zemeljskega življenja. (Martimort: *La Iglesia en oración* 252.) Zlasti je to storil z veliko nočjo, ki druží staro in novo zavezo. Osrednje mesto Kristusove velikonočne skrivnosti v ekonomiji našega odrešenja, in zato tudi v liturgiji in v vsem drugem življenju Cerkve, je v konstituciji poudarjeno na mnogih mestih. Zato je za pravo razumevanje liturgije potrebno imeti pravi pojem o velikonočni skrivnosti.

Lahko rečemo, da obsega vse odrešilno delo, ki ga je tekom dolgih tisočletij pripravljala božja ljubezen in usmiljenje po čudežih, ki jih je delal Bog na ljudeh stare zaveze, in ga je Kristus dovršil predvsem z velikonočno

skrivnostjo svojega blaženega trpljenja, vstajenja od mrtvih in častitljivega vnebohoda. (Konstitucija 5). Torej samo z drugo besedo povedano to, kar obravnava verska resnica o odrešenju. Izhodna točka je človeštvo v stanju greha in smrti, cilj pa je vrnitev človeštva v življenje in k svetosti. Vendar velikonočna skrivnost pove več: je istočasno nek dogodek, nek obred, nek praznik. Dejstva, ki govorijo spominu in domišljiji, se družijo s svetopisemsko zgodovino in nagibajo k dejanju. Odrešenje je nekaj bolj negativnega, ki nas spominja na rešitev sužnja. Poudarja bolj to, česar smo bili rešeni, smrti in greha, kot pa končni cilj odrešenja. Velika

noč pa spominja tako na prihod Gospodov k svojemu ljudstvu, da ga reši, kot na prehod tega ljudstva iz suženjstva in malikovanja v božje kraljestvo. Če govorimo o odrešenju, mislimo predvsem na trpljenje in potem na vstajenje kot njegovo dopolnilo. Če pa govorimo o veliki noči, mislimo predvsem na vstalega Kristusa. Vstajenje v tem primeru ni nekaj dodatek, ampak dovršitev in cilj skrivnosti odrešenja. Velikonočna skrivnost ne govori samo objektivno o ekonomiji odrešenja, ne da bi jo zanimal predvsem način, kako se z njim okoristiti, kot to obravnava splošna dogmatika, ampak nasprotno kaže božji načrt, ki nam je bil razodet in konkretna sredstva, po katerih postajamo deležni odrešilnega dela. Zato velikonočna skrivnost združuje vse, kar je šola zaradi didaktičnih razlogov ločila: Sveto pismo, dogmatiko, moraliko, zakramente, duhovno življenje.

Da moremo doumeti velikonočno skrivnost, moramo preleteti zgodovino odrešenja in spoznati, kako je ta skrivnost vedno združena z nekako smrtjo, iz katere izhaja življenje po milosti božji. Vse te tri sestavine moremo najti v štirih osnovnih dobah zgodovine: v judovski veliki noči, v Kristusovi veliki noči, v veliki noči Cerkve in v končni veliki noči ob dopolnitvi časov v nebesih. (Prim. Alfredo Saenz S.J.: Cuadernos pastorales 2 — Mar del Plata 1964)

Po teh uvodnih besedah si oglejmo štiri dobe božjega odrešilnega dela ali štiri velike noči.

1. Preddoba velike noči

Neredko pozabljamo, da je bila Kristusova skrivnost pripravljena skozi dolga tisočletja in da je velikonočna

skrivnost dejanska izpolnitev in končni smisel vseh prejšnjih posegov Boga tekom časa v zgodovino človeštva. Po besedah Leona Velikega je Kristusova velikonočna skrivnost tako mogočna, da je reševala že preden je bila v zgodovini ostvarjena, že samo po svoji obljudi. Bog jo je pripravljaj po raznih stopnjah. Najvažnejše zgodovinsko dejanje te božje priprave v stari zavezi je brez dvoma judovska velika noč. Ta vključuje rešitev izvoljenega ljudstva, smrt prvorojencev in egipčanskih preganjavcev, in končno prehod čez Rdeče morje. Jasno moremo razbrati tri prvine vsake velike noči: smrt Egipčanov, od koder izvira življenje za božje ljudstvo, po milosti božji. Je prehod iz smrti v življenje, prehod v sveto ljudstvo Jahvejevo. Od tega dne se bo to ljudstvo zbralo na obletnico izhoda iz Egipta, se bo spominjalo v ritualnem obredu velikonočnega jagnjeta, po čigar krvi so bili rešeni smrti njihovi prvorojenci, spominjajoč se božjih čudežnih skrivnosti in bo obnovilo svojo prvotno zavezo.

2. Velikonočna skrivnost se uresniči

Ta prva judovska velika noč je resnična zgodovinska podoba odrešenja po Kristusu. Kristusova velikonočna skrivnost, ki obsega trpljenje, smrt, vstajenje in vnebohod, je odrešilno delo, po katerem je Bog izvršil osvobojenje v Kristusu. Ta globoka skrivnost je najbolj resničen izraz božje odrešilne moči, novi eksodus iz greha in smrti. Smrt in vstajenje sta dve stopnji iste velikonočne skrivnosti. Ta beseda poudarja predvsem vstajenje. žrtev in sprejetje žrtev sta ena sama stvarnost. Oče sprejme brez vsake omejitve Sinovo žrtev in

ga povzdigne. Žrtev velikega petka ni popolna, dokler ni sprejeta po veliki noči. Kristus umrje in vstane od mrtvih. Življenje se rodi iz smrti. Zopet imamo tri prvine, ki sestavljajo velikonočno skrivnost: božje življenje, ki izvira iz smrti Boga po milosti vsemogočnega Očeta. Pa ni govor samo o uničenju, o smrti, ali o povratku k prejšnjemu stanju. Vstajenje, clj in vrhunec velikonočne skrivnosti, ni neko obujanje k življenju. Kristus ni vstal, da bi znova umrl kot Lazar. Smrt nima več oblasti nad njim. Kristus z besedami pri zadnji večerji: „In zdaj me ti, Oče, poveličaj pri sebi v slavo, ki sem jo imel pri tebi, preden je bil svet“ (Jan 17, 5) ne prosi samo neke povrnitve. Ta slava, ki jo je njegova Božja Oseba večno uživala, bo velikonočna novost za njegovo človeško naravo, in po njem kot posledica tudi za nas. Slava, ne Božje Besede, ampak učlovečene Besede, je pridobitev velike noči, pridobitev, ki je bomo deležni, ko bomo po krstu vključeni v Kristusovo veliko noč, v slovesni Kristusov prehod k Očetu. Gospodovo življenje v nebeški slavi ni neko osebno plačilo brez posledic. Poveličani Kristus more poslati Svetega Duha. Zato so binkošti velikonočni dogodek; so uresničenje celotne odrešilne skrivnosti v Kristusu. Posledica tega je, da se Kristusova velika noč vsak dan nadaljuje in dopolnjuje. Šele takrat bo dosegla svojo polnost, ko bo zadnji izvoljeni opravil svojo veliko noč in bo Kristusovo Telo doseglo svojo polnost.

3. Praznovanje velike noči

Konstitucija o sveti liturgiji ugotavlja v svojem 5. členu: S to skrivnostjo, s svojo smrtjo je uničil našo smrt in s

svojim vstajenjem je obnovil naše življenje. Zakaj iz strani na križu spečega Kristusa se je rodil čudoviti zakrament celotne Cerkve. Na križu umrli Kristus je vir življenja; njegova voda in kri sta rodili Cerkev, novo Evo, rojeno iz strani spečega ženina. Ta voda in ta kri predstavljata dva najbolj velikonočna zakramenta, krst in evharistijo.

Ko se je v Kristusu velika noč dovršila, se je pričela obhajati v Cerkvi „Kadar obhajamo spomin te daritve, se ostvarja delo našega odrešenika,“ molimo v liturgiji. Tekom zgodovine se morajo ljudje pridružiti Kristusu Zveličarju. Sv. maša je privilegirani trenutek, v katerem se uresničuje Jezusova velika noč, in z njim vsega človeštva prehod k Očetu. Sedaj se Cerkev žrtvuje s Kristusom in na ta način se omogoča vernikom direkten stik z velikonočno skrivnostjo. Cerkev se vključuje v daritev, ki je vodila Kristusa v smrt in v vstajenje in tako se Kristusova nevesta predstavi Očetu. To posebno še z mučeništvom. Kristusova žrtev se nadaljuje v žrtvah njegovih udov. Od tod prastara navada Cerkve, da sveto mašo daruje na relikvijah mučencev.

Cerkev druží svojo veliko noč s Kristusovo. Sedaj Kristus uporablja Cerkev kot svoje orodje, kot svoja usta, kot svoje daritvene roke. Samo to je razlog, zakaj liturgija po spremenjevanju prosi Očeta, naj sprejme daritev in naj ne gleda v njej samo osebno daritev svojega Sina, ampak kot veliko noč Ženina, kateri je dala svoje privoljenje tudi Nevesta. Tisti več, ki ga maša dodaja Kristusovi veliki noči, je sodelovanje Cerkve. Maša je tako velika noč celotnega človeštva, po njej se obnavlja zveza z Bogom. Je dejanje, po katerem

prehaja človeštvo iz greha v odrešenje po božji milosti. Tako imamo spet tri sestavine velikonočne skrivnosti. Zato z vso pravico trdimo, da je vsaka maša velika noč. Vse to spominja s kratkimi besedami molitev, memores, takoj po spremenjenju: Zato se tudi spominjamo, Gospod, mi tvoji služabniki in tvoje sveto ljudstvo, zveličavnega trpljenja, vstajenja od mrtvih in častitljivega vnebohoda istega Kristusa, tvojega Sina, našega Gospoda, in darujemo tvojemu vzvišenemu veličastvu od tvojih darov in daril čisti dar, sveti dar, brezmadežni dar, sveti Kruh večnega življenja in Kelih večnega zveličanja.

Kristusovo velikonočno skrivnost sedaj Cerkev obnavlja skozi cerkveno leto. In delo posameznega kristjana je v tem, da sodelujoč z velikonočno skrivnostjo Cerkve sebe posvečuje po besedah svetega Pavla: „Postrgajte stari kvas, da boste novo testo, ker ste opresni, zakaj tudi naše velikonočno Jagnje, Kristus, je bilo darovano. Zatorej obhajajmo praznik ne s starim kvasom, tudi ne s kvasom hudobije in malopridnosti, ampak z opresniki čistosti in resnice“ (1 Kor 5, 7-8). Torej smrt starega človeka in vstajenje novega po milosti božji, je bistvo vsega duhovnega življenja.

4. Dovršitev velikonočne skrivnosti

Vse tri velike noči: podoba v judovski, uresničenje v Kristusovi, nadaljevanje in praznovanje v Cerkvi, dožive svojo končno dovršitev v nebesih, v nebeški veliki noči.

Vse tri omenjene velike noči se obhajajo z nekim banketom, z neko poje-

dino; jagnje pri judovski, Jezusova zadnja večerja, sv. maša Cerkve. Podobno se bo zgodilo v nebesih. Jezus je govoril pogosto o nebeški večerji, o veseli pojedini pri Očetovi mizi, npr. v priliki o kraljevski svatbi (Mt 22. 1-14). Pri zadnji večerji je Jezus napovedal svojim učencem: „Poslej ne bom pil od tega sadu vinske trte do onega dne, ko bom z vami novega pil v kraljestvu svojega Očeta (Mt 26, 29).

V nebeški pojedini bo velikonočna skrivnost izključila trpeči del in bo ohranila samo vstajenski del. Bo večni praznik, večna zahvala za prehod celotnega človeštva v večno življenje. Nebeška velika noč bo pomenila našo popolno osvobodjenje, naše dokončno vstajenje od mrtvih z dušo in telesom, dokončno sodelovanje z velikonočno skrivnostjo Gospodovo. Zadnjikrat se bomo srečali s tremi sestavinami velikonočne skrivnosti: večno življenje, ki izvira iz telesne smrti po velikodušnosti božje milosti. Tam bo naša daritev večna in popolna, zakaj v nebeški veliki noči se bo Kristus zmagovalec, celotni Kristus. Glava in udje, daroval nebeškemu Očetu v neskončni hvalni daritvi. Nebeška velika noč bo tudi dokončna in popolna zaveza med Bogom in njegovim ljudstvom. Tam bo dosegla svojo največjo popolnost Jezusova želja, naj bomo vsi eno po njem z Očetom v edinosti Svetega Duha.

Tako vidimo, da velikonočna skrivnost obsega čas in večnost, posvečenje Cerkve, Kristusa samega. Zato velja beseda tedaj milanskega kardinala Montinija: „Razumeti veliko noč, je razumeti krščanstvo.“

BORIS KOMAN

Prestol križa

Apostol in evangelist Janez — očesna priča Jezusove obsodbe in smrti — najlepše opisuje ustoličenje Jezusa Kristusa kot kralja judovskega in Kralja vesoljstva v popisovanju Njegovega trpljenja. Dvanajstkrat se povrne na idejo kralja v zgodbi Odrešenikove obsodbe in smrti na križu, da bi tako na poseben način poudaril kraljevsko dostojanstvo trpečega Zveličarja v smislu napovedovanj sv. pisma stare zaveze.

JEZUS PRED SODIŠČEM

Sovraštvo velikih duhovnikov do Jezusa Kristusa je doseglo višek. Posrečilo se jim je, da so ga s pomočjo izdajstva Judeža Iškarjota ugrabili, ne da bi pri ljudstvu zbudili posebno vznemirjenje. Ukazali so ga pripeljati pred veliki zbor ali sinedrij, najvišje judovsko sodišče v Jeruzalemu. Ponoči so ga sodili in obsodili na smrt, ker je pred velikim zborom priznal, da je on Mesija in Sin božji, kakor ga napovedujejo pisma.

Toda, kako izvesti smrtno obsodbo? Resnični gospodarji Jeruzalema so

tedaj bili Rimljani. Judje niso smeli izvršiti nobene smrtno obsodbe, ne da bi jo potrdil rimski upravitelj. Šlo je torej za to, kako prepričati rimskega oskrbnika, da bi potrdil Jezusovo smrtno obsodbo.

Na dva načina bi mogli uresničiti svojo namero: ali, da bi povabili rimski magistrat, naj zaupajoč nepristranosti sinedrija sprejme zaključke sodne obravnave; ali pa, da bi postavili obtoženca pred sodišče rimskega upravitelja in tamkaj začeli novo obravnavo.

Veliki duhovniki so torej računajoč s slabo stranjo Rimljanov sklenili, da predstavijo obtoženca Pilatu kot ne-

varnega političnega agitatorja in povzročitelja uporov proti rimski oblasti. Tudi ljudstvo bodo o tem poučili in naščuvali proti Jezusu. Po tej poti so bili gotovi, da bodo tudi pri Pilatu dosegli smrtno obsodbo. Če bi Judje smeli kaznovati s smrtjo, bi bil Jezus kamnan; če bi pa dosegli smrtno obsodbo pri Rimljanih, bi pa po rimskih predpisih bil križan, kar se je judovskim voditeljem zdelo še bolj imenitno.

Gotovi, da bodo uspeli v svoji nameri, so Jezusa zvezanega peljali k Pilatu. Evangelist Janez opozori na čas važnega dogodka: „Bilo je zgodaj zjutraj“ (Jan 18, 28). Moralo je biti med peto in šesto uro zjutraj.

JEZUS PRED PILATOM

Pretorij ali sedež rimskega sodnika je bil tedaj po vsej verjetnosti v trdnjavi Antoniji na severozapadni strani templja. Z lahkoto so ga namreč premeščali po potrebi in prilikah. Evangelist Janez pa poleg časa hoče natanko povedati tudi kraj, kjer se je vršila ta edinstvena sodba. Omenja „lithostrotos“ ali z raznimi igrami in vzorci porisan pod, ki se hebrejsko imenuje „gabata“, to je vzvišen prostor. Služil je rimskim vojakom, da so v prostem času igrali razne igre. Med drugimi je tudi vzorec podoben trnjevi kroni. Možno je, da so vojaki od tam dobili tudi idejo za trnjevo krono. Starinoslovci so ta pod odkrili v trdnjavi Antoniji.

Ko so Pilata opozorili, da zunaj pretorija stoje Judje z obtožencem Jezusom, je stopil ven in vprašal: „Kakšno tožbo imate zoper tega človeka?“ Odgovorili so mu: „Ko bi ne bil hudodelec, bi ti ga ne bili izročili.“

S tem odgovorom so hoteli pridobiti

Pilata na svojo stran, da bi verjel njihovim obtožbam in potrdil sodbo velikega zbora. Skratka, prepričan naj bi bil, da je Jezus smrti vreden hudodelec.

Pilat je razumel, da gre za judovske verske ideje, v katere se ni rad vtikal. Zato jim je rekel: „Vzemite ga vi in ga sodite po vašem zakonu“. To pomeni, naj bi ga sodili po njihovih zakonih, ne da bi ga obsodili na smrt. Toda prav to je bila za Jude najbolj kočljiva zadeva. Zato so odgovorili: „Mi ne smemo nikogar usmrtiti.“ S tem so posredno dali vedeti Pilatu, da za Jezusa zahtevajo smrtno kazan, katere pa sinedrij ne sme izvršiti, če je ne potrdi rimska oblast.

Začela se je torej znova obravnava pred civilno oblastjo. Pilat pa poprejšnikoli ni videl Jezusa, morda tudi slišal ni o njem. Zato ga je treba tožiti s takšnimi dokazi, ki bodo sodnika vznemirili. Začeli so ga obtoževati: „Tega smo našli, da zapeljuje naš narod in brani cesarju davke dajati in pravi, da je on Kristus, Mesija, kralj“ (Lk 23, 2). Obtožba je torej popolnoma političnega značaja; Jezusa predstavijo magistralnemu sodniku kot političnega revolucionarja, ki velja pred ljudstvom kot narodni heroj, politični kralj — mesija.

Pilat je razumel, da so Judje pred njegovim sodiščem obtožnico politično pobarvali. S tem pa je tudi razumel, da je obtoženec v resnici nedolžen. Judje ga hočejo usmrtiti le iz zavisti. Vendar obravnave ni smel odkloniti. Obtožnica je slonela na zelo nevarni snovi.

Kot predstavnik cesarja ni smel preizreti obtožbe, ki dolži nekoga, da je delal proti državni oblasti. Če bi to storil, bi ga Judje lahko tožili v Rim, da je popustljiv in da se ne briga, da

bi zatrl rimski oblasti nasprotna in uporna politična gibanja v Palestini. To bi pa utegnilo biti zanj nevarno.

Odločil se je za sodno obravnavo, v kateri naj bi razkrinkal lažnive tožilce — vsaj tako je upal —, obenem pa pokazal, da je budni čuvar cesarskega ugleda.

MESIJA KRALJ IN NJEGOVO KRALJESTVO

Pilat je torej začel z zasliševanjem Jezusa. S svojimi vprašanji je povzročil, da je Jezus jasno izpovedal, da je Mesija in Kralj.

Tej izpovedi sledi pozneje kronanje, čeprav s trnjevo krono in čiščenje Jezusa kot kralja v škrlatnem plašču, končno pa ustoličenje na križu...

Jezusa so med tem pripeljali v pretorij in Pilat ga je vprašal: „Ti si judovski kralj?“

V Pilatovih ustih je imel izraz „judovski kralj“ dvojni pomen. Pilat je hotel vedeti, ali je Jezus kralj judovski v onem nadsvetnem ali božanskem smislu, kakor ga pogosto opisujejo spisi njegovega naroda, ali pa je judovski kralj, kakor je bil Numa Pompilij nekoč kralj Rimljanov in Herod Antipater še pred kratkim kralj v Palestini. Z drugimi besedami: ali je Jezus kralj nevidnega in idealnega, ali vidnega in materialnega sveta.

Jezus je odgovoril: „Ali praviš to sam od sebe ali so ti o meni drugi povedali?“

Pilat je po tem odgovoru razumel, da je tudi Jezus imel v mislih dvojni pomen „judovskega kralja“. Jezusovo vprašanje pa ga je vznemljilo, ker ni dobil jasnega odgovora. Razburjen je odgovoril: „Sem mar jaz Jud? Tvoj

narod in veliki duhovniki so te meni izročili. Kaj si storil?“

Na to drugo vprašanje Jezus govoreč o svojem Kraljestvu posredno pove, da je Kralj v nadnaravnem smislu: „Moje kraljestvo ni od tega sveta; ko bi bilo moje kraljestvo od tega sveta, bi se moji služabniki bojevali, da bi ne bil izročen Judom; tako pa moje kraljestvo ni od tod.“

Pilat je bil nad temi besedami nemalo presenečen in da bi si mogel biti na jasnem vsaj v eni stvari in v prepričanju, da bo Jezus brez dvoma negativno odgovoril, je znova vprašal: „Torej kralj si?“

Jezus pa je polno pritrdil in odgovoril: „Tako je, kralj sem.“ K svojemu pritrdilnemu odgovoru pa je znova dodal pojasnilo: „Jaz sem za to rojen in sem za to prišel na svet, da spričam resnico. Vsak, kdor je iz resnice, posluša moj glas.“

Pilat je bil sedaj popolnoma prepričan, da je Jezus Kralj, toda Njegovo Kraljestvo ni nevarno rimskemu cesarju.

Rimski pravici je bilo s tem zadoščeno, a kako zadovoljiti razjarjene Jude, ki so kar naprej vpili in zahtevali smrt za obtoženca. Večkrat je stopil ven in jim zagotavljal, da ne najde na Jezusu nobene krivde; oni pa so vedno bolj vpili in navajali nove obtožbe.

Poskušal jih je pomiriti tako, da bi jim Jezusa izpustil kot vsakoletno velikonočno darilo. „Ne“ so vpili znova, „izpusti nam Baraba, tega pa križaj!“

Bolj, ko je judovska množica vpila, manj je obstajalo pravične strani v tem bojazljivem poganskem sodniku.

Zadnji Pilatov poizkus, da bi Jezusa Rešil smrti, je bil ta, da ga je dal bičati. Mislil je, da bo pod biči razcefra-

no telo obtoženca zbudilo sočutje pri Jezusovih rojakih. Dejstvo, da je dal popolnoma nedolžnega človeka samo iz bojzljivosti pred Judi bičati, pri njem ni igralo vloge, dasi je Jezusovo nedolžnost sam neprestano izpovedoval.

JEZUSA BIČAJO IN KOT KRALJA ČASTIJO

Surovi Rimski vojaki, so izvedli nečloveško bičanje. Obtoženca so slekli in ga za roke privezali k nizkemu stebru, da jim je nudil vzbočen hrbet.

Rimljana bi topli s šibami; Jezusa pa, ker ni bil Rimljan, so tolkli z debelo vrvjo, ki je imela več koncev s pritrjenimi kovinastimi kroglicami in koničastimi nastavki ali škorpijoni.

Bičanje ni poznalo nobene meje. Prepuščeno je bilo surovosti vojakov in odgovornosti bičanega. Ob prvih udarcih je bičanemu zatekel vrat, hrbet, roke in noge. Potem so se vsepovsod pokazale modrikaste pege in zatekle bule. Počasi je začela pokati koža in mišice pod krutimi udarci, odprle so se krvave vaze in kri je tekla v curkih.

Bičani je ostal masa krvavega mesa, „človek, pred katerim skrivajo obličje“, kakor je napovedal prerok Izaija (Iz 53, 3).

Tedaj so se podivjani vojaki spomnili, da je bil Jezus judovski kralj. Brž so ga oblekli v škrlatni plašč; spletli so trnjevo krono in mu jo posadili na glavo. Med zvezane roke so mu vtaknili trst, ki naj bi pomenil kraljevo žezlo. Poklicali so še druge vojake, hodili so v zboru okrog njega, poklekovali so pred njim in vpili: „Pozdravljen, kralj judovski!“ Pulili so mu trst iz zvezanih rok in ga bili po glavi.

Evangelist Janez vse to natanko opisuje, ker hoče povedati, kako je svet sprejel Odrešenika, Mesijo in Kralja...

Pilat je bičanega Jezusa peljal ven pred Jude, da bi ga videli in imeli sočutje. Evangelist Janez zopet poudari, da je bil Jezus v kraljevskem ornatu: „Jezus je torej prišel ven s trnjevo krono in škrlatnim plaščem.“

Pilat je predstavil Jezusa Judom rekoč: „Glejte, vaš kralj!“ Judje pa so vpili: „Križaj ga, križaj ga!“ Navedli so celo novi vzrok, da mora umreti: „Mi imamo postavo in po postavi mora umreti, ker se je delal Sina božjega!“

OBSOJENI KRALJ IN SODNIK SODI SVET

Pilat je bičanega Jezusa peljal ven se je v sodno hišo in spraševal Jezusa. On mu pa ni dal odgovora. Pilat je očital Jezusu: „Meni ne odgovarjaš? Ali ne veš, da imam oblast te križati, in imam oblast te oprostiti?“ Jezus je odgovoril: „Nobene oblasti ne bi imel nad mano, če bi ti ne bilo dano od zgoraj; zato ima tisti, ki me je tebi izročil, večji greh.“

Jezus je s tem jasno izpovedal, da je Njegovo trpljenje in smrt na križu božja dopustitev, ker gre za odrešenje človeštva.

Istočasno je obsodil Pilata, ker je obsodil nedolžnega. Še bolj pa je Jezus obsodil Jude, ker so za svojega Mesija zahtevali prestol križa in ga za to izročili poganskemu sodniku.

Judovski tožitelji so opazili, kako se je Pilat trudil, da bi Jezusa oprostil. Začeli so mu groziti s tem, česar se je Pilat najbolj bal, namreč, da ga bodo zatožili v Rim: „Ako tega oprostiš,

nisi cesarjev prijatelj; vsak, kdor se dela kralja, se cesarju upira.“

Sedaj je Pilat uvidel, da je njegova igra izgubljena.

Svoje sodišče — polkrožni podstavek s sedežem sodnika — je dal prenesti izven sodne hiše pred judovsko množico. Ura je bila skoraj šesta, po naše okrog poldne, kakor zopet skrbno zabeleži očesna priča evangelist Janez.

Tedaj se je zgodilo nekaj nezaslišnega.

Jezus je stal pred Pilatom na sodnijskem prostoru s trnjevo krono in škrlatnim plaščem. Pilat ga je predstavil množici rekoč: „Glejte, vaš kralj!“ Množica pa je to sprejela kot izzivanje in vpila nazaj: „Proč, proč, križaj ga!“ Pilat je vztrajal in rekel: „Vašega kralja naj križam?“

Poslednjikrat je poganski sodnik kot orodje božje Previdnosti skušal odpreti oči izvoljenemu narodu, češ: „Pred vami stoji On, o katerem so pisali preroki, vaš Mesija — Kralj!“

Evangelist Janez izrecno poudari, da so tedaj odgovorili veliki duhovniki kot predstavniki judovskega naroda: „Ni-mamo kralja, razen cesarja!“

Tako so torej pred vsem svetom izpovedali veliki duhovniki, oni, ki so natanko poznali sv. pismo; oni so dobro vedeli, da je edini njihov Kralj Bog — Jahve!

Ne samo, da so zavrgli Boga — Kralja, za svojega kralja so oklicali pogankega malikovalca Tiberija Cezarja!

Za Jezusa Kristusa, kralja izvoljenega naroda in Kralja vsega sveta, ki ga je Bog poslal, da bi odrešil človeštvo, je torej ostal samo še prestol križa...

Poganski rimski sodnik je potrdil za Jezusa kazen, ki ni bila vredna Rimljanu. Bila je sicer rimskega izvora, a le za podjarmljene tujce. Rimljan ni smel biti križan, zato Ciceron vzklika: „Rimljana zvezati je hudobija; Rimljana tepsti je zločin; Rimljana ubiti je pa grozodejstvo. Kaj naj rečem, če bi ga obesili na križ? Za tako ogabno stvar ni mogoče dati primerne-nega naziva.“

In vednar je to kazen prejel Sin božji, izdan od lastnega ljudstva, ker je vzel nase naše grehe. To ga je tako spremenilo, da ga nebeški Oče ni več poznal in „zaradi naših hudobij lastnemu Sinu ni prizanesel“, kakor molimo v liturgiji velikega petka.

Tako je stal na Kalvariji križ, na katerem je od poldne do tretje ure popoldne bil smrtni boj Kralj vesoljstva, Mesija in obljubljeni Odrešenik sveta Jezus Kristus.

To resnico je izpričeval napis v treh glavnih jezikih, hebrejskem, grškem in latinskem, da so ga vsi mimoidoči mogli brati. Veliki duhovniki z vso svojo pretkanostjo pri Pilatu niso dosegli, da bi spremenil napis, ki je bil priča grozodejskega izdajstva.

V svarilo Judom in vsemu svetu je bila od dvanajste do tretje ure tema po vsej zemlji.

Ob treh je rekel Jezus: „Dopolnjeno je“, nagnil glavo in izdihnil...

Dopolnjeno je bilo vse, kar so o Njem napovedali preroki, dopolnjeno Njegovo mesijansko delo na svetu. Dopolnjena je bila naloga, za katero ga je Oče poslal na svet.

Dr. Franc Šegula, Rim.

Moji vtisi so globoki in neizbrisni

Na praznik Brezmadežne, 8. decembra, sem se vrnil iz Indije, kjer sem bil na svetovnem evharističnem kongresu v Bombayu. Od jugoslovanskih škofov je bil poleg mene še pomožni škof vzhodnega obreda msgr. Joahim Segedi. Od Slovanov sta bila še slovaški škof iz Trnove msgr. Lazik in nadškof iz Lvova msgr. Slipyi. Tako sem se nahajal v dneh kongresa v prijetni slovanski družbi.

Najprej nekaj vtisov iz Bombaya

Bombay je največje indijsko mesto, ki šteje 4 milijone prebivalcev. Katoličanov je le 250.000. Mesto se odlikuje po izredno lepi legi na zahodni indijski obali ob indijskem morju na po-

lotoku. Prvotno je bilo tu sedem manjših otokov. Sčasoma so plitvo morje zasuli. S celino ga veže most, pod katerim je le majhen morski zaliv bolj poldoben močvirju kakor morski ožini. Bombay se more po lepoti primerjati le z Neapljem v Italiji. Po izredni lepoti se odlikujejo takoimenovani viseči vrtovi: to je poseben park, ki leži ob zahodni obali polotoka.

Bombay se imenuje vrata Indije. V lepo urejenem pristanišču je mogočna stavba, ki ima obliko nekakega slavoloka in se imenuje Vrata Indije. Zgrajena so bila leta 1911 na čast angleškemu kralju in kraljici ob priliki njunega obiska v Indiji. Skozi ta vrata so vstopali angleški kralji in kraljice ob

vsakem obisku Indije. Bombay se nadalje odlikuje po izredno lepih javnih zgradbah pa tudi zasebnih hišah, zlati hotelih. Toda predmestja na severni strani, na poti proti letališču, nudijo popolnoma drugačno sliko: strahotno rasprotje z osrednjim bogatim delom mesta. Tu vidimo množico malih hišic ali kolibic podobnim zasilnim pastirskim kočicam, pod katerimi bivajo ljudje menda skupaj z živalmi. To ni slika revščine, temveč resnične bede, ki človeka pretrse v dno duše. Ista slika se nudi tudi v drugih večjih mestih, npr. v New Delhiju, Agri, Jaipuru, ki smo jih obiskali v dnevih pred kongresom. Po prihodu smo jasno spoznali in čutili, da so tukaj silni socialni problemi, ki nujno terjajo rešitev. Potrebne so socialne reforme, ker sicer tu ni izdatna nobena druga socialna pomoč.

Sedaj pa o kongresu

Predvsem je bila odlična, občudovanja vredna organizacija kongresa. Mesto Bombay ima poleg izredno lepe lege ogromne športne prostore v središču mesta. Zato je pripravno za mednarodno prireditve velikega obsega, kakršna je: evharistični kongres.

Skupne verske prireditve so bile v takoimenovanem „Ovalu“, to je v velikanskem ovalnem športnem prostoru. V središču je bil postavljen veličasten oltar. Vse je bilo lepo, z umetniškim okusom urejeno. Tudi ostala organizacija kongresa je bila dovršena. Škofje iz zapadnih dežel, iz Nemčije, Belgije ter Amerike, so občudovali dovršeno organizacijo te prireditve. Indijci so se izkazali pod vodstvom bombayskega nadškofa, kardinala Graciasa, po rodu Indijca, mojstrski organizatorji. Pripra-

ve so bile v okviru blizu 50 odborov, ki so bili vsi pod nadzorstvom koordinacijskega odbora. Za kongres so izvežbali okoli 1000 vodnikov in vodnic, ki so bili na razpolago udeležencem za vodstvo po mestu in zlasti za prevoz na kongresne prireditve. Spričo precejšnjih daljav od raznih gostišč ter velike množice gostov to delo ni bilo lahko. Škofov je bilo na kongresu okoli 300. Tudi policija se je izredno izkazala pri vzdrževanju reda. V dnevih kongresa so policijo ojačali na 120.000 mož, saj se je kongresa udeleževalo nad en milijon ljudi ne le katoličanov, temveč tudi poganov.

Glavne kongresne prireditve

Bile so na glavnem kongresnem prostoru v „Ovalu“. Silen vtis je napravila name takoimenovana Statio Orbis — slovensko bi rekli zborna maša svetá. Opravil jo je kardinal, papežev legat, Agagianian v nedeljo zvečer, drugi dan kongresa. Maša je bila po najnovejših liturginih odločbah, to je: vsi deli maše, ki se molijo naglas, so se opravili v angleškem jeziku. Več stotisoč ljudi je sodelovalo z odgovori in petjem. Bilo je nekaj edinstvenega. Ljudje iz vseh delov sveta, združeni v molitvi kot ena božja družina, kot bratje in sestre v Kristusu. Naslednji dan, v ponedeljek, je bil posvečen zakramentu sv. krsta. Zvečer je bila sv. maša s krstom otrok. Torek je bil posvečen zakramentu sv. birme. Pri glavni sv. maši se je delila birma pet tisoč birmancem. Birmalo je okrog 30 škofov, med njimi tudi jaz.

Višek kongresa je bil seveda obisk sv. očeta v Bombayu. Že njegov prihod je bil nekaj veličastnega. Pot od središča mesta do letališča, dolga 22 km,

je bila skoro vsa okrašena. Pri tem so sodelovali tudi hindujci in mohamedanci. Ob prihodu sem bil tudi jaz na letališču. Nepregledne množice ljudi so pričakovale sv. očeta na samem letališču in ob cesti od letališča do središča mesta. Težko je popisati navdušenje, ki je navdajalo množice ljudi, katoličane in drugoverce, ob prihodu sv. očeta. Indijski časopis „The Indian Free Press“ je objavil v zvezi s papeževim obiskom članek s podnaslovom: Prišel je, videl je, zmagal je. To je bilo drugi dan po papeževi maši, pri kateri je posvetil 6 škofov. Sv. maše se je udeležilo po mnemu tega lista najmanj milijon ljudi. Posebej je poudaril pisec članka, da je papež v svojem govoru navajal indijske svete knjige: Upanišade. Indijska vlada je obisk sv. očeta počastila z izdajo posebnih znamk s podobo sv. apostola Tomaža, ki je prvi oznanjal evangelij v Indiji. Zelo veličasten je bil tudi zaključek kongresa v nedeljo zvečer. Po sv. maši, ki jo je zopet opravil papežev legat, je bila procesija od kongresnega prostora do Indijskih vrat blizu 1 km daleč. Bal sem se, da bo spričo silne množice ljudstva prišlo do neredov, gneče, ki bi v taki množici mogla biti usodna, saj na cestah ni bilo nobenih pregraj, kakor na kongresnem prostoru, kjer je bilo vse točno urejeno. Toda tudi procesija se je izvršila v najlepšem redu. Zopet sem občudoval vzorno indijsko policijo, ki je svojo nalogo res odlično vršila.

Druge prireditve

Poleg glavnih prireditev v „Ovalu“ je bila še cela vrsta drugih prireditev. Poleg neštetih predavanj, ki so bila v dopoldanskih urah za posamezne skupi-

ne udeležencev, naj omenim le tri prireditve. Najprej razstavo pod naslovom: Evharistija in novi človek. Razstava je bila globokoumno zamišljena in je izredno uspela. Obiskal sem jo dvakrat. Ni časa, da bi jo obširneje popisal. Le to omenim, da je bilo na posrečen način prikazano, kar je Cerkev storila za duhovni napredek Indije. Naravnost edinstvena versko kulturna prireditev pa je bila baletna predstava na stadionu (Brabourne) v ponedeljek 30. novembra pod naslovom: Največja ljubezen. V njej je bilo na umetniški način prikazano celotno delo odrešenja in sicer s pomočjo indijskih religioznih plesov, petja in glasbe. Prireditve je trajala od 21.30 do 1 ure ponoči. Sodelovalo je 1000 pevcev in okrog 300 plesalcev. Ta edinstveni balet je mojstrsko umetniško delo nemškega misijonarja p. Prokscha iz družbe verbitov. Ta mož deluje že nad 30 let v Indiji ter spada med najboljše poznavalce indijske kulture. Sam je glasbenik in literat in uživa velik ugled v indijskih kulturnih krogih zlasti med pisatelji in glasbeniki. Tudi indijska oblast mu je letos ob 60-letnici življenja izrazila posebno priznanje. Ta balet so 3. decembra ponovili v navzočnosti sv. očeta. Končno naj omenim še večer indijskih narodnih plesov; bilo je to v soboto, 5. dec., zvečer. Tudi to je bila izredno lepa umetniško dovršena prireditev. V teh indijskih plesih ni ničesar spotakljivega. Moški in ženske plešejo ločeno. Moški večinoma plešejo s posebnimi bobni, s katerimi dajejo takt.

V Bombayu sem se srečal tudi z nekaterimi slovenskimi misijonarji in misijonarkami, med njimi tudi z znamenito materjo Terezijo, ki jo pozna do-

mala vsa Indija. Doma je iz Skopja in je leta 1950 ustanovila družbo sester ljubezni „Sister of Charity“. Zgradila je že celo vrsto hiš za uboge in zlasti za umirajoče, ki jih često pobirajo na cestah, kjer mnogi umirajo od gladu. Vsi ti domovi se vzdržujejo od prostovoljnih milodarov. To je nekaj bežnih vtisov z evharističnega kongresa v Bombay.

Bogu sem hvaležen, da sem mogel biti navzoč pri tem velikem dogodku v življenju Cerkve. Prepričan sem, da bo imel kongres velik vpliv na cerkveno življenje v Indiji, zlasti pa na misijonsko delo Cerkve. Na tem kongresu je Cerkev prvič stopila v dialog ali razgovor z nekristjani ogromnega azijskega prostora. Upati smemo, da je to delo, ki ga je začel papež Pavel VI., uvod v novo rast božjega kraljestva v Aziji.

(Mariborski škof dr. M. Držičnik po vatikanskem radiu)

„ZNAMENJE ČASA“ IN „DIALOG“

Kako je dobri Janez XXIII. ob vsaki priliki vse vernike pozival, naj z molitvijo in pokoro in s krepostnim življenjem sodelujejo pri tisti obnovi Cerkve, ki jo koncil hoče doseči! Pokazal je na „znamenje časa“, po katerem nam Bog govori. Isto z nezmanjšano močjo in gorečnostjo ponavlja sedanji papež Pavel VI. V svoji okrožnici „Svojo Cerkev“ 77-krat uporablja besedilo „dialog“ in pri tem trdi, da je najvažnejši razgovor ravno razgovor z Bogom, ki pa nas mora naučiti, da bomo tudi v pravem razgovoru z bližnjim. Pravzaprav je ta dvojni razgovor tista največja zapoved ljubezni do Boga, ki se mora z njo neločljivo družiti ljubezen do bližnjega.

Moskva in pogajanja z Vatikanom

Katoliška agencija KINA poroča, da so zašla pogajanja med Vatikanom in češkoslovaško na slepi tir. Pogajanja so bila tajna in so se prekinila dne 12. decembra. Sodelavci agencije so skušali ugotoviti, kje so nastale težave in so prišli do zaključka, da se je vlada v Pragi morala ukloniti namigom iz Moskve. Predvsem je postalo popolnoma jasno, da so oblasti v Pragi izpustile iz zavora na nadzorovano prostost nadškofa Berana in nekatere škofo na željo iz Moskve. Takrat je sovjetsko politiko še vodil Hruščov in računom njegove mednarodne politike je odgovorjalo, da bi se zveze med Vatikanom in srednjeevropskimi državami, ki so odvisne od Moskve, zboljšale. Vendar je že sredi poletja 1964 bilo opazati, da nadaljnjih navodil iz Moskve ni bilo. Zato se je položaj nadškofa Berana zaostрил in sredi decembra so se zastopniki Vatikana umaknili iz Prage. Seveda je to bilo že dva meseca po padcu Hruščova.

Vendar se ohranja vtis, da Moskva želi ohraniti vtis o pomirljivejšem stališču do Vatikanu. Vendar bi se naj spremembe izvajale tako, da bi se posamezne kom. stranke v satelitskih državah samostojneje odločale in se izrekale za zблиžanje z Vatikanom, kakor da bi to bilo njim samim najprej v korist pri obrambi interesov lastne državne politike.

Zelo je bilo v komunističnih prestolnicah opaženo, kako je Moskva sprejela govor papeža Pavla VI. na evharističnem kongresu v Bombayu. Sovjetska uradna tiskovna agencija Novosti je objavila govor v izvlečkih in podčrtala zlasti tisti del, kjer je papež govoril o temeljih miru med narodi. Agencija je papeževe besede komentirala kot „tehten delež k politiki miru, kakor so jo sovjeti zagovarjali v letih 1960 in 1962“. Sovjetske oblasti so zato pozdravile papeževe misli o miru, pa se pri tem „vprašujejo, ali bodo zahodne države dovolj skrbno sledile idejam, ki jih je za varstvo miru med narodi priporočil papež Pavel VI“. Agencija pikro pripominja, da se „zahodne sile rade proglašajo, kako so prežete z načeli krščanstva“, pri tem pa zelo malo sodelujejo pri uresničenju idej, ki jih je priporočil papež Janez XXIII. v encikliki *Pacem in terris*.

KNA poroča iz Prage, da je po tretjem zasedanju koncila ameriški pomožni škof Morkovsky, po rodu Čeh, a rojen v ZDA, obiskal Prago. Dobil je redni vizum in se povsod gibal zelo svobodno. Nazadnje se je odločil, da bo obiskal nadškofa Berana v samostanu Hradvanov, kjer je pod policijskim nadzorstvom. Ko je prišel do ograje vrta okoli samostana, je priklical redovnico in jo vprašal, če bi mogel obiskati nad-

škofa Berana. Odgovorila mu je, da naj gre k glavnemu vhodu, kjer naj pozvoni. Res je vratar takoj prihitel, ko je škof pozvonil. Na željo, da bi rad obiskal nadškofa, je vratar odgovoril, da je obisk češkoslovaškim državljanom dovoljen, tuji državljani pa morajo prejeti dovoljenje prosvetnega ministristva. Toda škof prošnje za obisk ni mogel več napraviti; naslednji dan je moral odpotovati, ker mu je dovoljenje za bivanje v ČSR poteklo.

Razni vplivi so na delu, ki naj bi dokazali, da se položaj Cerkve v komunističnih državah popravlja. Dasi so pogajanja med Vatikanom in ČSR prekinjena, pa so se zaključila med Madžarsko in zastopniki Cerkve v Budimpešti, kjer je bil podpisan modus vivendi. Pogajanja med Jugoslavijo in Vatikanom napredujejo in je že dalj časa v Beogradu član kurije, msgr. Casaroli, ki je v imenu Vatikanu že vodil pogajanja z madžarskimi oblastmi. Izkušnje madžarskih pogajanj bodo verjetno služile za temelje pogajanjem v Beogradu.

Ko je v Bombayu zasedala predsedstvena komisija za prirejanje evharističnih kongresov, se je mnogo govorilo o tem, da bi bil prihodnji mednarodni evharistični kongres v Varšavi. Kardinal Višinski je odboru predlagal, da bi bila določena poljska prestolnica, vendar se je pozneje izvedelo, da se odbor še ni mogel odločiti, ker je mnogo drugih držav izrazilo željo za izvedbo kongresa v njihovih prestolnicah. Vsekakor bi naj kongres v Varšavi nakažoval, da se položaj Cerkve za železnim zatorom boljša. Seveda bi komunisti skušali dogodek izrabiti tudi v prid svoji propagandi.

R. Je.

Konstitucija o Cerkvi

Koncil o Cerkvi moremo imenovati 2. vatikanski cerkveni zbor. Najbrže bo dogmatična konstitucija o Cerkvi ostala za vso zgodovino eden najvažnejših dokumentov. Nekateri mislijo, da bi se samo zaradi tega splačalo sklicati koncil.

Ko je Janez XXIII. 25. jan. 1959 sklical koncil, mu ni določil natančnega cilja in ko so koncilski očetje prišli 11. okt. 1962 na prvo zasedanje, dejansko niso vedeli, kam bodo osredotočili svoje razgovore. Za organizacijo koncila in razgovor je hudo prizadela smrt promotorja koncila kardinala Tardinija. — Počasi se je izoblikovala osrednja misel razprave, misel o Cerkvi. To je zlasti poudaril v edinem govoru, ki ga

je imel na prvem zasedanju 1. 1962 milanski kardinal Montini.

I. Vatikanski koncil je začel razpravljati o Cerkvi in določil mesto papežev v Cerkvi, ko je definiral njegovo prvenstveno oblast v vodstvu ter nezmotljivost v poučevanju. Zaradi italijanske revolucije je l. 1870 moral koncil prekiniti z delom in s tem je ostal tudi nauk o Cerkvi nedokončan. Manjkala je definicija, kakšno mesto imajo v Cerkvi škofje. Ta naloga je čakala 2. vatikanski koncil, ki je dejansko to opravil, ko je 19. sept. 1964 izglasoval konstitucijo o Cerkvi in jo ob zaključku 3. zasedanja, 21. nov. 1964 po Pavlu VI. tudi proglasil.

I. Zgodovina konstitucije

Teološka komisija, ki jo je med drugimi l. 1960 postavil Janez XXIII., je pripravila osnutek nauka o Cerkvi v 11 poglavjih. Začeli so razpravljati o njem v zadnjih dneh prvega zasedanja od 1. dec. do 7. dec. 1962. V razgovoru so koncilski očetje ugotovili, da je osnutek premalo pastoralen, pa preveč juridičen, ker pokaže Cerkev preveč klerikalistično in zmagoslavno. Priporočili so sestavo mešane komisije, v kateri naj se združita teološka komisija in tajništvo za zedinjenje kristjanov. Ta naj pripravi osnutek, ki bo bolj odgovarjal duhu koncila.

Ta mešana komisija je res sestavila nov osnutek s sledečimi 4 poglavji: 1. Skrivnost Cerkve. 2. Hierarhična zgradba Cerkve, zlasti škofovska služba. 3. Božje ljudstvo, zlasti laiki. 4. Poklic Cerkve k svetosti.

O tem osnutku so razpravljali ves mesec na drugem zasedanju l. 1963 in sklenili, naj osnutek velja kot temelj za nadaljnje razpravljanje. Veliko so ob tej priložnosti govorili o zborni oblasti škofov, o diakonatu in o načinu, kam vključiti nauk o Materi božji. Poudarjali so zlasti, da mora biti osnutek sestavljen bolj logično in organično. Zgodovinski dan je bil 30. okt. 1963, ko so moderatorji koncilskih debat pripravili 5 vprašanj, ki naj se o njih očetje izjavijo in jih dajo komisiji kot navodilo za sestavo novega osnutka. Vprašanja so bila sledeča: 1. Ali škofovsko posvečenje pomeni vrhunsko stopnjo sv. reda. 2. Ali je vsak škof, zakonito posvečen, v občestvu z drugimi škofi in s papežem, postal član škofovskega zbora. 3. Ali je zbor škofov naslednik zbora apostolov, kar tiče oznanjevanja nauka,

posvečenja in vodstva Cerkve in če skupaj s papežem — nikdar brez njega — tako izvršuje vrhovno oblast nad vso Cerkvijo. 4. Ali škofom pritiče ta oblast po božjem pravu. 5. Ali je primerno znova uvesti diakonat kot vmesno stopnjo, različno od duhovniške stopnje. Očetje so vse točke z veliko večino glasov sprejeli, kar pa ni pomenilo še končne odločitve o besedilu, temveč navodilo za sestavo besedila.

Poglavje o Mariji je v začetku ostalo še ločeno od konstitucije o Cerkvi in je teološka komisija pripravila osnutek. Toda že na seji 22. nov. 1962 je bilo sporočeno, da se bo poglavje Mariji razpravljalo z osnutkom o konstituciji o Cerkvi in po vroči debati so na seji 20. okt. 1963 z malo večino odločili, da bo to poglavje končno sestavni del konstitucije.

Po predlogih koncilskih očetov je teološka komisija sestavila 3. osnutek, ki ga je v juliju 1964 poslala koncilskim očetom. Imel je 8 poglavij, kakor jih je ohranil tudi v končni obliki. Razpravljali so na 3. zasedanju zadnja poglavja in spremembe ter 19. sept. osnutek končno veljavno kot celoto sprejeli z 2.134 glasovi in proti 10. V formalnem glasovanju ob proglasitvi je 2.152 očetov glasovalo za sprejem, 5 pa proti.

Koncil je s tem dosegel cilj: dati globlji in bogatejši pogled na Cerkev, ki pokaže zlasti njeno notranje bogastvo v primeri s tistim, ki je prevladoval od 11. stol. naprej, na katerega juridični značaj je vplivala borba, ki so jo teologi vodili proti krivovercem, kateri so tajili zunanjo podobo Cerkve. Nov ton nauku o Cerkvi je dala že okrožnica Pija XII. „O skrivnostnem telesu Kristusovem“, 29. jun. 1943.

II. Vodilne ideje konstitucije

Lažje razumemo konstitucijo, če pogledamo vodilne ideje vsega njenega besedila. Poglejmo, kot kaj so očetje hoteli pokazati Cerkev:

1. Cerkev je božje ljudstvo. Ne samo v drugem poglavju, ampak skozi vso konstitucijo moremo zasledovati to značilno svetopisemsko misel, od Stare zaveze do evangelijev, v katerih najdemo izraz kar dvainosemdesetkrat. Poudariti hoče občestven značaj Cerkve, nasproti preveč zgolj duhovniškemu, ali kakor rečejo, klerikalističnemu pojmovanju. Cerkev razdeljena v krajevne škofije, cerkve v malem, a močno organizirano povežana v edino samo Kristu-

sovo Cerkev, kjer imajo svoje mesto duhovniki in laiki in svoj interes ter odgovornost.

2. Cerkev pojmuje konstitucija „kot zakrament zveličanja“. Pavel VI. v svoji okrožnici „Ecclesiam suam“ izrazi to misel: „Cerkev je skrivnost, resničnost, prežarjena z božjo pričujočnostjo.“ Zunanja oblika organizacije je samo izraz njenega notranjega bogastva.

3. Gibanost Cerkve, dinamika, s katero spremlja vse dogodke okrog sebe, jim hoče dati svoj tek, jih hoče povezati s celotnim življenjem, skrbi pa predvsem za svojo lastno edinstvo, kot „zakrament edinosti vseh božjih ljudi“ in nestrpno čaka zadnje povezanosti vseh v onostranosti.

Po končanem tretjem zasedanju II. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora so nekateri koncilski očetje — med njimi tudi ljubljanski nadškof dr. Pogačnik — poromali k Materi božji v Lurd

4. Cerkev močno zasidrana v zgodovini odrešenja, tesno povezana s Kristusovim zveličavnim delom, s katerim je dejansko eno, resnično, čeprav skrivnostno združena.

5. Cerkev kot zakramentalen organizem: Liturgija je opravilo božjega ljudstva, češčenje božje; sv. krst je včlenjenje v ta organizem in temelj duhovništva vseh; sv. Evharistija je temelj edinosti vseh udov; zakramenti delovanja splošnega duhovništva: vir hierarhične oblasti in v kultu (češčenju) pomeni stalno zvezo med zemeljsko in nebeško Cerkvijo. Vse to poudari nadnaravni in organski značaj Cerkve proti pretiravanju juridične sistematike.

6. Onostranski značaj Cerkve (eshatološki vidik) je poudarjen od vseh početkov po želji Janeza XXIII., ki je določil, naj se doda o tem posebno poglavje. Kdor pozna značaj Vzhodnih Cerkva, ne bo prezrl, da je ta misel o Cerkvi ena velikih stičnih točk Vzhodne in Zahodne Cerkve ter močnih stopenj na poti do zedinjenja.

7. Cerkev se pokaže kot delo presv. Trojice. Vse tri božje osebe v Cerkvi in po njej mojstersko opravljajo svoje odrešeniško delo. Misel, ki je spet posebej lastna teologiji Vzhodne Cerkve, ki zlasti poudarja delo Sv. Duha v Cerkvi in njegove bogate darove za vernike.

III. Uredili so se nekateri viseči problemi

V celoti je hotela konstitucija pokazati drug vidik o Cerkvi, ji dati drugo podobo, po besedah Janeza XXIII., „bolj pristno Kristusovo podobo“, vendar je pa videti, da hoče rešiti posebej nekatera vprašanja.

1. Škofovsko službo. Če je konstitu-

cija o Cerkvi nekaj vrh teologije 2. vatikanskega koncila, je poglavje o škofih vrh konstitucije same, bodisi po lepoti prikaza službe kot take, bodisi po revolucionarni rešitvi vprašanja zborne oblasti škofov v Cerkvi. Dvojno vprašanje je bilo treba rešiti: zakramentalni značaj škofovstva in njih zborna oblast.

Veliki teologi srednjega veka so zanikali poseben zakramentalni značaj škofovstva. V 21. točki konstitucije v tem poglavju brez obsojanja teh dosežanj mnenj imenuje škofovstvo ne le kot vrh sv. reda, temveč kot njegovo polnost. Ta nauk daje solidnejši, zakramentalni temelj škofovski oblasti in najde njihovo zvezo z duhovniki in verniki po zakramentalni milosti.

Še važnejše pa je bilo vprašanje zborne oblasti škofov. V latinski Cerkvi so škofje stoletja in stoletja živeli osamljeni, vsak zase v svoji škofiji, razen v redkih primerih, ko so se zbrali na cerkvenih zbiorih. Spremenjene razmere in potrebe modernega časa pa so prisilile, naj se škofje bolj povežejo med seboj in skupno najdejo pota za uspešnejše reševanje novih problemov v Cerkvi. Kot temelj tej povezanosti so teologi pokazali na staro izročilo (tradicijo) kolegialnosti škofov, ki teče od apostolskih časov. Ta nauk pove, da škof ob posvečevanju stopi v zbor z drugimi škofi, ki je dejansko naslednik zbora apostolov in s tem dobi oblast vodstva nad vso Cerkvijo. Za pojasnitev vrhovne oblasti papeževe ob tem vprašanju nekateri učijo, da sta v Cerkvi dva nosilca oblasti: papež sam in pa zbor škofov skupaj s papežem. Drugi pa raje govorijo o enem nosilcu te vrhovne oblasti, to je zbor škofov, ki vrhovno oblast v Cerkvi izvršuje zborna in po svojem organu papežu.

Tisti, ki so nasprotovali določitvi nauka o zborni oblasti škofov, so to delali iz strahu, da bi to zmanjšalo in omejilo prvenstveno papeževo, ki jo je jasno določil 1. vatikanski koncil. Zagovorniki te zborne oblasti pa nasprotno zatrjujejo, da zborna oblast škofov utrdi oblast papeža samega in da medsebojna povezanost utrdi oblast v Cerkvi sploh, kot je izrekel Pavel VI. v zaključnem govoru 3. zasedanja, ko je konstitucijo o Cerkvi proglasil. Razgovori so bili pa prav ob tem vprašanju najbolj vroči in se je odločilo na dobro zbornosti dejansko v zadnjem momentu, z glasovanjem 17. sept. 1964.

Že besedilo samo o zborni oblasti v konstituciji, še bolj pa opombe, ki so bile dodane, zadosti jasno potrjujejo, da zborna oblast škofov nikakor ne mara zmanjšati prvenstvene oblasti papeževe v Cerkvi.

Bo pa prav ta določba o zbornosti povzročila na eni strani mnogo sprememb v zakoniku cerkvenega prava, katerega obnova se pripravlja, ter novo življenje in poglede v Cerkvi kot taki. Ko bodo ozko sodelovali pri vodstvu Cerkve s papežem v senatu zastopniki škofov iz vsega sveta. Več ljudi več vidi in več ve, ne da bi svojega predstojnika hoteli preglasovati ali uničiti.

2. Diakonat je bilo drugo vprašanje, ki je zadnja leta zanimal mnoge v Cerkvi, je bilo napisano mnogo že o tem, in končno so tudi na koncilu in po konstituciji to vprašanje rešili v prid uvedbe, kar so želeli škofje, kjer manjka duhovniških poklicev, zlasti Južna Amerika, Afrika in Azija. Ko so se drugi, ki imajo duhovniških poklicev dosti, zlasti Severnoamerikanci, upirali, so jim ti rekli: Mi vas ne silimo, da v svojih

škofijah diakone uvedete, a pustite, da jih uvedemo mi, ki jih rabimo. — Nekateri so mislili, da se bodo zmanjšali na ta način duhovniški poklici in pa vprašanje neporočenosti je delalo težave, češ bodo šli raje v diakonat, če te obveze ne bo. Koncil je modro rešil, ko je določil, da diakone uvedejo kot stopnjo, različno od duhovništva, da morejo biti starejši diakoni poročeni, mlajši pa živeti v celibatu (neoženjeni). Prepusti pa posameznim škofovskim konferencam, da v sporazumu z Apostolskim sedežem uvedejo to novo službo v svojih škofijah.

3. Laikat. Osnovna črta nove teologije v Cerkvi je, pokazati jo ne le kot duhovniško, klerikalistično, ampak kot življenje vsega božjega ljudstva. Zato je bilo treba določiti v Cerkvi pravo mesto tudi neduhovnikom, laikom. Treba je bilo ob tem gledati na protestantsko zmoto, ki zanika vsako razliko med duhovniki in verniki. Koncil je o laikih po konstituciji govoril v 4. poglavju. Ni koncil v tem pogledu uvedel nobene novosti, ampak potrdil je že staro izročilo, ki je nekoliko zatemnelo v Cerkvi. Pobudniki laičnega apostolata pa so že leta in desetletja, odkar se o tem več govori, veliko pisali o vprašanju temelja apostolskih pravic in dolžnosti. Poudarjali so potrebo teologije laičnega apostolata, kar je to poglavje vsaj v glavnem uresničilo. Vprašanje ni povzročilo hudih debat, pač pa mnogo razmišljanj o poslanstvu laika v svetu, in zlasti v Cerkvi, saj je Pavel VI. sam rekel, „da je danes ura laikov“.

4. Vprašanje o nauku o Mariji. Je vzbudilo številne in ostre razgovore ter razpravljanja, odkar je Janez XXIII. sklical koncil. Ni bilo debate o ljubez-

ni, ne pobožnosti do Marije, ampak o načinu, kako najbolje pokazati skrivnost o Mariji. Na eni strani so tisti, ki bi želeli, da bi Mariji dodali čimveč novih naslovov ter proglasili tudi več novih dogem, med njimi posebej ono: O Mariji srednici vseh milosti, kar so pospeševala zadnja Marijina zborovanja. Na drugi strani so bili pa tisti, ki so poudarjali, da je treba Marijino češčenje poglobiti, ne ji nadevati novih naslovov, temveč pokazati nov vidik Marijinega češčenja, ki je v povečanju naše ljubezni v vsem življenju čednosti. Tudi so omenjali, da bi množenje zunanjih naslovov in dogem bila ena izmed ovir na poti k zedinjenju, zlasti s protestanti. Poudarjali so, da je treba nauk o Mariji obdelati v sklopu celotnega nauka o Cerkvi. S pičlo večino glasov so 29. okt. 1964 sklenili, da se konstituciji o Cerkvi doda posebno poglavje, ki obdelava skrivnost Matere božje. Ima svojo vlogo v Cerkvi in odrešenju sploh, zato spada to poglavje sem. Ker je pa toliko vprašanj in vidikov prav o Mariji, ni čudno, da je najbrže proti pričakovanju teh očetov to poglavje zelo naraslo. In na koncu koncila je pa še Pavel VI. nenapovedano in proti pričakovanju proglasil Marijo kot mater Cer-

kve. Za kar so ga nekatere skupine škofov sicer prosile, vendar te proglasitve niso pričakovali.

IV. Praktični pomen konstitucije

Medtem ko konstitucija, „O svetem bogoslužju“ v večini daje zelo konkretna in praktična navodila za obnovo in potek liturgičnega in verskega življenja sploh, pa konstitucija o Cerkvi naravnost praktičnih, konkretnih navodil ne daje. Vendar pa ne bo ostala brez vpliva na življenje Cerkve.

Papež Pavel VI. sam je rekel ob zaključku zasedanja: „Ni mogoče tajiti, da bodo praktične posledice teh zaključkov bogate, posebej v poglobljeni duhovnosti in v zakoniti urejenosti.“ Cerkve bo v prihodnjih letih tudi iz te konstitucije mogla jemati načela za svojo obnovo. Nastale bodo nove ustanove, preuredilo se bo pridiganje in poučevanje krščanskega nauka, zlasti pa dalo solidne temelje pobožnosti vernikov, posebej liturgične v okviru Cerkve. More veljati, da se je prav po tej konstituciji Cerkev „zavedla sama sebe“, kot želi Pavel VI. v svoji prvi okrožnici „Ecclesiam suam“.

Msgr. Anton Orehar

Na vprašanje, kakšno nalogo ima laik v Cerkvi, je J. Guittton odgovoril med drugim:

V Cerkvi vidim dve nalogi. Ena je navpična. To je sredniška duhovniška naloga. Duhovnik vzame v svoje roke svet in ga ponese kot hostijo (žrtev) Bogu. Druga je vodoravna. Laik, ki je človek med ljudmi preprečuje, da bi bil novi človek brezbožen. Svoje duše ne izgubi v svetu. Po mojem mnenju se duhovnik v svoji učinkovitosti zmanjša, če se daje v službo časnim stvarjem. Laik pa se zmanjša, če sam sebe pojmuje kot tajnega duhovnika. Kristus 'e bil hkrati duhovnik in prerok. Duhovnik posnema vidik Kristusa kot duhovnika, laik pa kot preroka.

Prvih dvanajst poglavij Prve Mojzesove knjige govori o predzgodovini, to je o dobi od stvarjenja prvega človeka pa do Abrahama, očeta izraelskega ljudstva. Predzgodovina je časovno silno oddaljena, zato je mogoče jemati vsa poročila iz nje le kot neke osnovne misli, ki so živele med ljudmi tistih časov. Ni brez koristi pretehtavati posamič svetopisemska poročila o tisti dobi, saj je le tako možno odkriti njih pravo vsebino.

Zgodovina Abrahama in potomcev spada že v našo kulturno zgodovino. Nikakor ne bi bilo pametno v teh člankih navajati v podrobnosti vse, o čemer iz te dobe poroča sveto pismo, ker bi se tako pisanje razvleklo v desetletja. Pri mernejše je ubrati drugo pot: v glavnih potezah nakazati razvoj dogodkov, ustavit se pa le ob težjih ali važnejših vprašanjih. To pot bomo tukaj sledili.

Zgodovino hebrejskega naroda do Kristusa delimo v tri dobe, ki se še naprej delijo v nova razdobja, kakor sledi:

a) Začetki hebrejskega naroda.

Doba očakov (Abraham, Izak, Jakob).

Mojzesova doba.

Doba Jozueta in sodnikov.

b) Nastanek hebrejskega kraljestva in njega razpad.

Do delitve kraljestva.

Od delitve kraljestva do propada Izraelovega kraljestva.

Od propada Izraelovega do propada Judovega kraljestva.

c) Zopetna vzpostavitev hebrejskega kraljestva.

Moralna obnova Hebrejcev v izgnanstvu.

Politično-verska obnova Hebrejcev po izgnanstvu.

Makabejci branijo obnovljeno državo.

Najprej nas bo zanimala doba očakov. Nekaj začetnih opomb:

1. Dogodkov iz življenja očakov ni mogoče naravnost ugotoviti iz nesvetopisemskih dokumentov. Tudi ni upanja, da bi našli kako pisanje o njih. Pri svetopisemskih očakih gre namreč za prav majhno družino, ki nastopa med veli-

kimi skupinami tiste dobe. Vendar pa najdemo potrdilo, da gre v svetem pismu za zgodovinsko pisanje v navadah očakov. Zlasti se ujemajo pastirsko življenje očakov in pravni predpisi, katerih se ti držijo, z življenjem v Palestini v 19. in 18. stoletju pred Kristusom. Celo imeni Abraham in Jakob sta splošni pri ljudeh tistega časa, medtem ko pri Izraelcih kasnejšega časa nista v navadi vse do vrnitve iz sužnosti.

2. Zgodbe očakov so zelo verjetne, ker ti niso idealizirani. Prikazani so takšni, kot so, z vsemi napakami, povsem nepristransko. Večkrat se zdi, kot bi bila pisana ta zgodovina proti Izraelu, tako se poudarjajo napake posameznikov in naroda. To poudarjanje napak je še toliko manj razumljivo, in zato zgodovinska vrednost knjig toliko bolj prepričljiva, ker je to delo izvedla cela vrsta ljudi: pesnikov in zakonodajcev, kronistov in prerokov.

3. Marsikoga bi morda napake posameznikov, po katerih se je Bog razodeval, motile, češ kako more imeti Bog tako tesne zveze z grešniki. Če sodimo npravno in versko življenje marsikoga v svetem pismu po krščanskih pravilih, res sodbe ne vzdrži. A treba se je zamisliti v tiste čase. Ti ljudje so imeli zelo živo vero v Boga in neomajno zaupanje v njegovo pomoč. V tem je njihova veličina. Njih versko znanje je majhno, čeprav izpopolnjeno z razodetji. Ravnaajo se po svoji vesti. V njej vidijo božjo govorico in strogo se je drže. Ker nimajo še Kristusovega nauka, jim vest marsikaj odobri, kar krščansko izoblikovana vest ne bi. Kljub temu so v npravnem in verskem življenju visoko nad svojimi sodobniki drugih narodov.

4. Pogosto srečujemo v poročilih o očakih božja prikazovanja le-tem. V vsej človeški zgodovini so srečanja poklicanih z živim Bogom dejstvo in obenem skrivnost, vsaj v načinu srečanj. Občenje med Bogom in izbrano dušo je lahko skrivnostno, mistično, brez vseh zunanjih znamenj. Drugič se dogodi s spremeljavo v čutnem svetu. Možno je, da včasih gre za čisto navadne dogodke, ki pa so lahko znamenja, dokazi, da je Bog blizu. Tudi more iti včasih za čisto navadno človekovo spoznanje, ob pomoči milosti seveda, pa je svetopisemski pisatelj zapisal, da je Bog govoril. Saj je res, da Bog govori po vesti in je govorica vesti božja govorica.

Ostaja skrivnost, kako je v posameznih primerih Bog razodeval očakom svojo voljo. A raven, ki jo je izvoljeno ljudstvo doseglo, je mogoče razložiti le s tem skrivnostnim občevanjem izvoljencev z Bogom. Bog si je zagotovil zvestobo enega človeka, Abrahama. Odtrgal ga je iz poganskega okolja, proč od lastnega rodu, in se mu razodel kot njegov Bog. Njegovi otroci in otroci njegovih otrok so podedovali obenem s krvjo edinstveno vero na svetu. Kot je naraščalo Abrahamovo potomstvo, tako je naraščalo število ljudi z vero v enega Boga. Ta vera je postala najbolj dragocena dediščina celega naroda.

5. V knjigah stare zaveze srečujemo čudeže. Če je imel navdihnjeni pisatelj namen predstaviti nekaj kot čudež, je gotovo, da gre za resnični čudež. A

zelo preprosto bi ravnali, ko bi videli čudež v vsem, kar sveto pismo prikazuje kot božje delo. Saj se celo zdi iz nekaterih mest svetega pisma, kot da bi Bog naravnost povzročil greh. Nepopolnost jezika je tega kriva. Zato je treba v vsakem primeru natančno pregledati, kaj je hotel pisatelj povedati.

Tudi ne gre imeti čudež za večji, kot v resnici je. Včasih je opisovanje čudeža tako, da bi neizkušen bravec ne opazil, da hoče pisatelj s širokim opisovanjem prikazati božjo moč, da pa opusti vse naravne vzroke, ki so tudi sodelovali pri tistem dogodku. Egipčanske šibe npr. zelo spominjajo na naravne dogodke, le da se dogode v natančno določenem času. Čudež je v tem primeru v tem, da se Bog naravnega pojava posluži v določenem času. Preveč bi bilo trditi, da je Bog nekaj prav tedaj ustvaril, ko mu morejo služiti že obstoječe stvari.

Končno je treba opomniti, da Bog dela čudeže v tistih dobah zgodovine izvoljenega ljudstva, ko je vera le-tega posebno v nevarnosti: tako so čudeži božje pričevanje za resničnost razodetja. To, da je Izrael preživel boje z velikimi silami vzhoda kot nosivec vere v enega Boga in da je preživel izginotje velikih imperijev, da človeku misliti. Popolnoma naravno je, da najdemo izredna dejstva pri tako izrednem narodu.

B. R.

NOVI KARDINALI

S 27 novimi kardinali, med njimi je tudi zagrebški nadškof msgr. Šeper, šteje kardinalski zbor, ki je doslej imel 76 članov, poslej 103 člane. Tako visoke številke v vsej zgodovini Cerkve ni nikoli dosegel. Običajno število 70 kardinalov, ki ga je določil papež Sikst V. s konstitucijo Postquam dne 3. decembra 1586 je bilo prvič prekršeno na konzistoriju papeža Janeza XXIII. dne 15. marca 1958, ko je imenoval 23 novih kardinalov, tako je bilo število vseh 75. Dne 14. decembra 1959 je papež Janez XXIII. imenoval nadaljnjih 8 kardinalov, s čemer se je število, ob odštetju tistih, ki so medtem umrli, dvignilo na 79. Z imenovanji do katerih je prišlo 28. marca 1960 in 16. januarja 1961 se je število članov kardinalskega zbora dvignilo na 85; s konsistorijem dne 19. marca 1962, ko je pok. papež Janez XXIII. imenoval nadaljnjih 10 kardinalov pa na 87.

Od zadnjega konsistorija, ki ga je sklical pok. papež Janez XXIII. je umrlo 10 kardinalov: Panico in Coussa leta 1962; Godfrey, D'Alton, Arteaga y Betancourt in Valeri l. 1963; Juddien, Chiarlo in Roques l. 1964 in Gerlier 17. januarja letos. Če upoštevamo, da je bil eden izmed kardinalov izvoljen za papeža, namreč

Montini, je bilo vseh članov kardinalskega zbora pred zadnjim imenovanjem 76. 7 jih je imenoval Pij XI., 27 Pij XII., 42 Janez XXIII. in k tem se je pridružilo dne 22. februarja nadaljnjih 27 kardinalov, ki jih je imenoval papež Pavel VI.

Imenovanje 27 novih kardinalov naenkrat predstavlja izredno številno imenovanje, kar jih pomni zgodovina katoliške Cerkve. Manjše je samo od števila novih kardinalov, ki so jih imenovali Pij XII. leta 1964, Leon X. leta 1517 in Pij VI. leta 1816, ki so naenkrat imenovali nad 30 kardinalov.

27 novih kardinalov zastopa po svoji narodnosti 20 različnih dežel: 6 novih kardinalov je Italijanov, 3 so Francozi, po enega novega kardinala pa imajo te države: Visoki Volta, Belgija, Brazilija, Kanada, Češkoslovaške, Nemčija, Velika Britanija, Irska, Jugoslavija, Libanon, Zedinjena arabska republika, Sirija, Španija, ZDA, Švica, Južna Afrika in Ukrajina. Z ozirom na njihov sedež, kjer 27 novih kardinalov vrši svoje poslanstvo je zastopanih 21 držav, ker je alžirski nadškof Duval rojen v škofiji Annency v Franciji.

Če jih razdelimo po celinah je od 27 novih kardinalov 16 Evropejcev, 4 Afričani, 3 Azijci, 2 iz Severne Amerike in 1 iz Južne Amerike.

V kardinalskem zboru, ki sedaj šteje 103 člane, so različne države zastopane takole: Italija 32 kardinalov, Francija in Španija po 7, ZDA 6, Nemčija in Brazilija po 4, Libanon in Kanada po 3, po 2 imajo Argentina, Belgija, Velika Britanija, Irska in Portugalska, po 1 kardinala imajo: Alžirija, Visoki Volta, Avstralija, Avstrija, Ceylon, Čile, Kitajska, Kolombija, Ekvador, Filipini, Japonska, Indija, Jugoslavija, Mehika, Holandska, Peru, Poljska, Zedinjena arabska republika, Južna Afrika, Sirija, Švica, Tanganjika, Ukrajina, Madžarska, Urugvaj in Venezuela.

Posebno povečano je predstavništvo afriške celine. Prvemu kardinalu črne rase msgr. Rugambwa, škofu iz Bukoba v Tanganjiki, ki je bil imenovan za kardinala s strani papeža Janeza XXIII., se pridružuje škof iz Visokega Volta msgr. Zoungrana prav tako črnc, in dva znana predstavnika katoliške hierarhije v Afriki: nadškof iz Kapstadta msgr. Cann, ki je po izvoru Evropejec, toda rojen v Južni Afriki, in alžirski nadškof msgr. Duval, ki je rojen v Franciji, toda je znan po svoji odločni obrambi pravic in dostojanstva prebivalstva Severne Afrike. 27 novi kardinali so bili doslej škofje, razen msgr. Callori di Vignale, msgr. Cardijn, msgr. Journet in p. Bevilacqua. Callori di Vignale je bil doslej papežev majordom. Msgr. Cardijn je ustanovitelj žosizma. Pater Bevilacqua pa je bil zadnjih 15 let župnik v Bresci, hkrati je papežev spovednik. Callori di Vignale je star 75 let, Cardijn 83, Bevilacqua 74, msgr. Journet, teolog iz Švice prav tako 74 let.

Roman Rus, Rim

Nadarjen fant, dobro poučen o verskih resnicah, se je razgovarjal z gostilničarjem o pohujšljivi knjigi, ki je takrat vzbujala mnogo pozornosti:

„Ali si jo bral?“ vpraša gostilničar. — „Ne, nisem je prebral, ker je slaba in škoduje.“ — „Kaj škoduje! Vse je treba poskusiti,“ obregne gostilničar. Tedaj prinese neki deček košaro gob na prodaj. Gostilničar, ki jih je imel zelo rad jih takoj kupi. Šele po dečkovem odhodu jih začne natančneje ogledovati. Zde se mu sumljive, zato pravi: „Kdo ve, če niso te gobe škodljive?“ — Mladenič mu pravi: „Poskusite jih!“ — „Ali si zblaznel?“ vzkipi gostilničar. „Mar hočeš, da se zastrupim?“ — „Nikakor ne,“ odgovori fant čisto mirno, „hotel sem vas le opozoriti, kako napačno je vaše mnenje, da je treba vse poskusiti. Meni zado- stuje, če Cerkev in pametni ljudje pravijo, da je ta in ta knjiga slaba, in je ne berem, je ne poskusim, kot vi ne poskusite dvomljivih gob, kaj šele strupenih. Pa brez zamere!“

— — —

Bati se? Čemu? Meni ne škoduje, pravi ta ali oni. — Španski učenjak Bal- mes, ki je moral zaradi študija prebirati tudi protikatoliške knjige, je dejal svo- jim prijateljem: „Vi veste, kako globoko vero imam. In vendar ne morem brati nobene slabe knjige, ne da bi moral takoj nato brati iz Svetega pisma ali iz „Hoje za Kristusom“, da pridem spet v pravo razpoloženje.“ — Kako moremo potem reči — Meni ne škoduje?!

— — —

A če bi se samo strupa varovali in izogibali, če bi samo puščali ob strani slabo branje, nizke revije, spolzke slikanice, s tem še nismo vsega napravili. Redno in po možnosti moramo uživati protistrup, dobro branje. To je tudi namen dneva slovenskega verskega tiska. In s tem v zvezi naša dolžnost, da ga podpi- ramo. To vključuje dvojje: da smo nanj naročeni in da ga tudi beremo in svoje življenje po njem uravnavamo.

X. Y.

Iz dnevnika Janeza XXIII.

Mladi štirinajstletni semeniščnik Angel Jožef Roncalli si je iz posebnih pravil za boljše semeniščnike zelo samostojno skoval še bolj popolna pravila za vsak dan, za vsak teden, za vsak mesec in za vsako leto. Splača se pa pregledati in premisliti še nekaj drugih pravil in praktičnih načel te mlade fantovske duše.

Pravila za vsak čas

1. Varovati se bolj kakor vsakega drugega zla slabih ali ne bogve kaj dobrih tovarišev, kakor npr. tistega, ki ima na ustih nečiste dvoumne besede, umazane, jedke, prostaške besede; tistega, ki se rad mudi med osebami drugega spola in govoriči o ljubezenskih

zadevah; tistega, ki hodi po gostilnah ali je nezmeren, zlasti nezmeren v pitjači; tistega, ki hoče uživati ugled, ker je maščevalen, ker nosi orožje, ker je zločinski človek; tistega, ki pohajkuje ali pa stoji brez dela na trgih ali v prodajalnah; tistega, ki hodi v igralnice, ali pa zasebno igra karte ali kocke, in na splošno vsakega, ki ga poznamo, da ni urejen fant, da nima ljubezni do učenja in da ga samo zabave mikajo.

2. Nikdar ne skušati igrati, šaliti se ali biti kako drugače preveč domač z ženskami, pa naj bodo kateregakoli stanu, kakršnekoli starosti in kakorkoli v sorodu; in nikoli jim zaupati niti najmanjše stvarce, ki bi mogla biti kakorkoli nevarna ali sumljiva.

3. Nikoli ne igrati prepovedanih

iger in še dovoljenih ne, zlasti ne kart in kock, in še manj v javnosti ali tam, kjer se zbirajo najrazličnejši ljudje; pa tudi zadrževati se ne tam, da bi gledal igre.

4. Iz nobenega razloga ali kake preteveze ne dovoliti medsebojnega tikanja, ne se dotikati z rokami; ne tekati zadaj za drugim, ne se suvati, ne se pretepati niti za šalo, ne narediti nikakršnega lahkomišelnega dejanja, ne izgovoriti kake lahkomišelné besede, ali napraviti kako lahkomišelnó kretnjo, ki bi povzročila prezir ali kako drugo večjo nevarnost.

5. Z največjo skrbnostjo ohraniti lepo lilijo čistosti in zato dobro paziti na svoje čute, zlasti na oči: nikdar jih ne upirati v ženski obraz ali v druge nevarne predmete; varovati se, da ne bom preveč jedel ali pil, ali jedel ob drugem času; in varovati se brezdolja.

7. Prav posebno priznavati ponižnost in zato često misliti, da smo sami od sebe v telesnem pogledu le gniloba, v dušnem pogledu pa nevednost in greh; in če imamo kaj dobrega glede narave, imovine in milosti, je to miloščina, ki nam jo Bog daje. Zato se varovati, da bi kdaj izgovorili besedico sebi v pohvalo, ali da bi želeli, naj nas drugi cenijo bolj kot druge, ali pa toliko kot druge.

7. Za tema dvema krepostima naj vedno hodi ljubezen, kraljica vseh kreposti; in za vajo v tej kreposti bodo pomagale zlasti tele stvari: prenašati krivice ter lahko in hitro odpuščati iz iskrenega srca; biti ljubezniv z reveži; kar najbolj se varovati zanimanja in želje po blagu ali prevelike navezanosti na denar.

8. Prosim Gospoda za spreobrnjenje grešnikov na splošno in še posebej; zlasti pa za grešnike v semeniški Marijini kongregaciji, če je kakšen med njimi; skušati uporabiti vsa tista sredstva, ki bi pri tem mogla pomagati; v posebnih primerih se posvetovati tudi z zaupnimi in razumnimi osebami ter z duhovnim voditeljem, da bi z največjo ljubeznivostjo in z vso mogočo obzirnostjo poboljšali grešnika ter odstranili tako zlo in pohujšanje, ne da bi grešnika spravili ob dobro ime.

9. Preden bom po končanih študijah odšel iz semenišča, se bom posvetoval z duhovnim voditeljem glede službe in pravil, katerih se bom držal v življenju, kolikor mi ga še preostane.

Posebna pravila za semeniščnike, ki že nosijo talar

1. Kdor nosi kleriško obleko, mora še mnogo bolj zavestno in namerno gledati na svoj napredek ter skrbeti za blagor in zveličanje bližnjega, ker je to nujna dolžnost tega stanu.

2. V mestih in trgih naj hodi vedno v dolgi duhovniški obleki; na deželi in na potovanju pa v kratki obleki, ki naj bo vedno po predpisih sinode in skromna; pa tudi doma naj bo vedno dostojen ter v kleriški obleki.

3. Gleda naj na snago, a se varuje osebne nečimrnosti in nečimrnosti v obleki; ljubi naj skromnost, resnost in dostojnost pri svetih opravilih, v cerkvah in zakristijah; in zato naj se zelo izuri za svete obrede; spolnjuje naj cerkvene odredbe glede kleriškega stanu in svojemu škofu naj bo posebno pokoren.

4. Bolj zavestno in namerno naj pa-
zi na učenje; naj ne oddide iz semen-
šča, dokler ne bo končal študij, da se
bo tako kar najbolj usposobil za služ-
bo Bogu in za zveličanje bližnjega s
pridiganjem, spovedovanjem in drugimi
podobnimi svetimi opravili, kolikor ima
pač zmožnosti.

5. Nikoli naj ne hlepi po bolj čast-
nih ali bolj bogatih in bolj donosnih
časteh ali beneficijah ali jih zahteva;
marveč naj bo glede tako pomembnih in
nevarnih stvari vedno ravnodušno vdan
v voljo božjo, vdan sodbi predstojnikov
in nasvetu svojega duhovnega vodite-
lja. Zato nikoli ne sme imeti tega na-
mena in cilja ne pri svojih študijih, ne
pri dobrem delovanju, ker bi zgubil vse
zasluženje in ne bi nikdar pridobil trd-
ne kreposti ne tistega miru in pokoja,
ki vsak razum presega (Flp 4, 7).

Ob koncu teh praktičnih načel in
sklepov si je zapisal iz lista Galašanom:
„In katerikoli se bodo po tem pravilu
ravnali, mir in usmiljenje Gospodovo
nad njimi“ (Gal 6, 16).

Klerikom, zlasti tistim, ki so že pre-
jeli višje redove, se zelo priporoča spo-
korniški pas; naj se opozarjajo, da ta
pas zelo pomaga glede vztrajnosti in
lepega zgleda in da je del obleke, ki jo
sinoda predpisuje; v preteklosti so ga
vsi uporabljali, pa tudi sedaj ga uporab-
ljajo vsi zgledni in vestni vršilci dolž-
nosti, kakršni bi morali biti vsi.

K tej opombi je dodal Tertulijanov
stavek: „Ničesar vedeti proti temu prav-
vilu, se pravi: vse vedeti.“

Dodatki

1. Kadar je kdo izmed njih (kongre-
ganistov) v kakšni posebni potrebi, naj
vsi zanj molijo ter darujejo enkrat sv.
obhajilo.

2. Vsak mora pri obisku blažene De-
vice Marije ali ob drugem času vsak
dan zmoliti za vse druge (kongregani-
ste) tri zdravamarije v čast Marijine-
mu brezmadežnemu spočetju, da bi do-
segli in ohranili tako zelo pomemben
dar svete in tako zelo lubke čistosti.

3. Kdor še ni duhovnik, mora vsak
mesec prejeti sv. obhajilo za vse dru-
ge, da bi stanovitno vztrajali pri sp l-
njevanju svetih pravil, v resnični po-
božnosti glede sebe in v vneti in ne-
utrudljivi gorečnosti za duhovni blagor
drugih. Duhovniki naj vsako leto opravi-
vijo sv. mašo na dan, ki jim bo določen,
v isti namen, zlasti za vztrajnost in
dober napredek (kongreganistov), v za-
doščenje za grehe vseh in da vsem iz-
prosijo resnično kesanje nad njihovimi
grehi ter večno zveličanje.

4. Kadar kdo od njih (kongregani-
stov) umrje, mora vsak, ki ni duhov-
nik zmoliti enkrat duhovne dnevniče za
rajne, biti pri sv. maši, zmoliti del sv.
rožnega venca, postiti se na kako sobo-
to ali drug dan, enkrat prejeti sv. ob-
hajilo in čimprej mogoče darovati eno
sv. mašo zanj in kak odpustek.

Tridnevnik v čast sv. Frančišku Ksaveriju

Angel Jožef Roncalli je tudi sklenil,
da bo vsako leto 30. novembra začel
opravljati posebno tridnevniko v čast sv.
Frančišku Ksaveriju po temle načrtu:

1. Posnemati ga v njegovi tako zelo
globoki ponižnosti, tako da obračamo po-
zornost na spoznanje samih sebe ter
svoje revščine glede na dušo in telo in
da gledamo na to, kako pri svojem štu-
diju in dobrih dejanjih ne bomo iskali

pri ljudeh slave, časti in ugleda, marveč samo Boga, njegovo slavo, svoj blagor in blagor duš.

2. Posnemati ga v njegovem mrtvičenju, tako da kolikor mogoče nasprotujemo svoji volji in svojim muham ter se tudi na zunaj nekoliko mrtvičimo: da pri sedenju in klečanju ne iščemo najbolj udobne drže, ampak smo zadovoljni s tem, kakor smo sedli ali pokleknili, ter brzdamo svojo razbrzdano voljo, glede gledanja, hotenja vse vedeti, govorjenja itd.

3. Da bi posnemali njegovo gorečnost za slavo božjo in zveličanje duš, biti s posebno in izredno globoko notranjo pobožnostjo ter vero pri sv. maši; darujmo jo za zdravje, srečo in blagor sv. očeta papeža, za zmago Cerkve, za spreobrnjenje nevernikov in da bi si tudi mi pridobili tistega duha gorečnosti, pobožnosti, ponižnosti, žrtve, preziranja vsega kar se imenuje svet, glede katerega so nam naši predniki dali tako velike in svetle zglede.

Štiridnevica v čast sv. Frančišku Saleškemu

Vsako leto 25. januarja je pa Angel Jožef začel še posebno štiridnevico, da bi se tako lepo pripravil na god sv. Frančiška Saleškega. Za to štiridnevico je pa naredil tale načrt:

Častimo tega velikega svetnika:

1. Posnemajmo ga v njegovi ljubeznivosti, tako da bomo dobre volje, prijazni in veseli — kajpak naj bo vse to združeno z resnostjo in skromnostjo — z vsemi, zlasti s tistimi, ki so nam povzročili kakšno neprijetnost; s tistimi, ki nam niso všeč, s tistimi, ki jih mučijo težave, preizkušnje in stiske; če

kdaj, jih tedaj skušajmo približati k Bogu.

2. Posnemajmo ga v strogosti do sebe, kakršno je vedno gojil, tako da kolikor najbolj mogoče zatiramo, uničujemo in zatajujemo svojo voljo in svoje sodbe.

3. Posnemajmo ga v njegovi ljubezni do Boga, tako da pogosto darujemo Bogu sami sebe, in da izpovemo, kako smo pripravljeni in razpoloženi, da naredimo vse tisto, kar nam bo on dal spoznati kot svojo voljo pri teh svetih vajah; seveda ga prosimo pobožno, da bi delali mi in drugi dobro.

4. Končno ga posnemajmo v njegovi ljubezni do bližnjega, tako da molimo za grešnike, za dober uspeh katoliških misijonov, za svetega očeta papeža in za zmago sv. Cerkve.

Molitev, da bi se zgodila božja volja

K vsem tem načrtom in sklepom pa je Angel Jožef pripisal dve lepi molitvi, ker je vedel, da brez božje milosti, ki jo redno prejemamo po molitvi, vseh teh sklepov in načrtov ne bo mogel izvršiti. Prva molitev je vzeta iz Kempčanove Hoje za Kristusom (3. knjiga, pogl. 15) in se takole glasi:

Daj mi, predobrotni Jezus, svojo milost, da bo z menoj in bo z menoj delala (Modr 9, 10) ter do konca pri meni ostala. Daj mi, da bi vedno želel in hotel, kar je tebi bolj prijetno in ljub. Tvoja volja naj bo moja volja in moja volja se ravna vedno po tvoji volji in naj se z njo popolnoma strinja. Naj bo moje hotenje in nehotenje eno s tvojim in naj ne hočem in nočem drugega, kakor kar ti hočeš ali nočeš. Daj, da vsemu, kar je na svetu, odmrjem in da bom zavoljo tebe na tem svetu rad zaničevan in nepoznan! Daj mi nad vse

želje to željo, da v tebi počijem in da se v tebi umiri moje srce! Ti si srcu pravi mir, ti edini počitek; brez tebe je vse težko in nepokojno. V tem edinem miru, to je: v tebi, edini, največji in večni dobroti bom spal in počival (Ps 4, 9). Amen.

To lepo molitev najdeš v Ušeničnikovem prevodu Hoje za Kristusom. Druga izdaja, ki je izšla v Celovcu leta 1959, jo ima na strani 160.

Molitev k Gospodu Jezusu Kristusu

Silno lepa je tudi druga molitev k Jezusu Kristusu:

Gospod Jezus Kristus, ki si mene, Angela Jožefa, svojega nevrednega in ubogega služabnika brez vsakih mojih zaslug, marveč zgolj iz svoje ljubezni izvolil poklicati med klerike; podeli mi, živo prosim, po priprošnji Marije Brezmadežne, presvete in preljube moje matere, in vseh mojih svetih nebeških zaščitnikov, katerih usmiljenju se pripo-

ročam, da me bo tako užigal ogenj tvoje ljubezni kakor tvojega ljubljene Jezusa, da me bodo krasile vse kreposti, zlasti ponižnost, in da bom mogel dušo in telo ter vsa svoja dejanja posvetiti pomnožitvi slave tvojega imena in katoliške Cerkve, tvoje neveste, in srca vseh ljudi užgati s tvojo ljubeznijo, s katero naj samo tebe ljubijo, samo tebi služijo in s katero naj se obnovi na svetu tvoje kraljestvo, čigar večni in blagoslovljeni kralj ljubezni in miru bo di ti, ki skupaj živiš in kraljuješ z Bogom Očetom v edinosti Svetega Duha Bog na vse vekov veke. Amen.

Stari in mladi, berimo in premišljujmo te velike sklepe in načrte štirinajstletnega semeniščnika; marsikaj bomo tudi sami lahko spolnjevali. Samo dobre volje je treba in pa resne molitve. Bog nam bo po Marijini priprošnji in po priprošnji naših nebeških zaščitnikov rad pomagal s svojo milostjo. Tudi Janez XXIII. sam nas bo rad podpiral.

Dr. Filip Žakelj

Ne delaj hudega in hudo te ne bo zadelo.

Molitve in miloščine ne zanemarjaj.

Ne zasmehuj človeka v njegovi dušni bridkosti, zakaj Bog, ki ponižuje in povišuje, vse vidi.

Ne trosi laži zoper svojega brata, pa tudi prijatelju kaj takega ne delaj.

Imaš sinove? Uči jih in pripogibaj od mladega.

Iz vsega srca spoštuj očeta in materinih bolečin ne pozabi.

Pomni, da bi brez njiju ne bil rojen, in povrni jima, kar sta ti storila.

Revežu podajaj roko, da bo popolna tvoja sprava in blagoslov.

Ne puščaj jokajočih brez tolažbe in z žalostnimi žaluj.

Naj se ti ne toži obiskati bolnika, zakaj s tem se boš v ljubezni utrdil.

V vseh svojih delih se spominjaj poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil.

(Iz 7. poglavja Sirahove knjige)

ZVEZDE, ATOMI, PAJKOVA MREŽA ...

Nad menoj se zdi vse tako nepremično in tako blizu. A v resnici se zvezde gibljejo in zasledujejo v nori tekmi. Zemlja se vrti okrog Sonca s hitrostjo 108.000 km na uro. A zvezde se zde na istem mestu še po 10, 20, 50 letih.

Sončni žarek naredi 300.000 km na sekundo. Da pride do nas, potrebuje več kot 500 sekund. Recimo, da potujeva na sončnem žarku skozi vesolje. Po 1 sekundi in treh desetinkah dospeva na luno; 8 minut kasneje na sonce. Potem hočeva na najbližjo zvezdo sončnega sistema. Potujeva sekunde, minute, ure, dneve, tedne, mesece, eno leto, pa še nisva prišla do prve zvezde. Naredila sva več kot 9 bilijonov 460 tisoč milijonov kilometrov. Ta razdalja, ki jo naredi sončni žarek v enem letu, se imenuje svetlobno leto. Šele na koncu četrtega svetlobnega leta pristaneva na najbližji zvezdi.

Zvezda severnica je oddaljena 47 svetlobnih let. Ko bi odpotovala z zemlje leta 1965 s hitrostjo 300.000 km na sekundo, bi ne prišla nanjo do leta 2012. Če jo moremo danes videti na nebu, je zato, ker je z nje odpotoval svetlobni žarek pred 47 leti. Z močnim teleskopom bi mogli z nje leta 1987 opazovati vojsko na zemlji iz leta 1940.

A severnica je le ena izmed zvezd. Sedanji dajnogledi ujamejo na nebu 1.500 milijonov zvezd. Najbolj oddaljeno telo v Rimski cesti je 185.000 svetlobnih let od nas. V vesolju je mnogo drugih ozvezdij, kot je naše, sestavljenih tudi iz stotin milijonov soncev. Zvezdogledi opazujejo danes 40.000 teh vesolij, a so jih s fotografijami dohnali več milijonov. Andromeda je edina skupina zvezd, vidna našim očem: njena svetloba je potovala 900.000 let, predno je prišla do nas. Najbolj oddaljene meglice, ki jih opazamo z daljnogledi, so od nas oddaljene 140 milijonov svetlobnih let. Od nas se umikajo s hitrostjo 84.000 km na sekundo. Ko bi ob tem opazovali sončni sistem, zemljo, Ameriko, Buenos Aires, našo cesto, našo hišo... Presneto majhna stvar bi bila to. Skoro nič.

V rokah držim nalivno pero, narejeno iz mrtve snovi. Pa vprašam moderne znanstvenike, kaj vedo o materiji. Povedo mi, da se vsa snovna telesa skrčijo na sto preprostih elementov. Te elemente sestavljajo neskončno majhni atomi. Ti atomi so podobni sončnemu sistemu. Okrog jedra v atomu, pozitivno naelektrenega, pleše s hitrostjo 297.000 km na sekundo celo število negativno naelektrenih elektronov. Silna energija drži te elektrone okrog njih jedra. Če to energijo sprostimo, dobimo ogromno silo. En kubični milimeter mrtve snovi vsebuje milijone teh malih sončnih sistemov. A v atomu se nahaja še cela vrsta drugih teles.

Med neskončno velikimi in neskončno majhnimi telesi je na zemlji še nepreračunljiva vrsta čudes: cvetni listič, perutnica metulja, pajkova mreža, travnata bilka, snežinka, delo mravlje ali čebele, mali svet mikrobov, ki potujejo v vodi, po zemlji, po zraku, po nas...

Treba je znati opazovati. Pogosto nas čisto snovne skrbi in misel nase ovirajo pri odkrivanju lepote, nakopičene okrog nas. Zamaknjeni v navidezni svet postajamo kratkovidni. Če zlomimo obroč, v katerega nas vklepa vsakdanje življenje, nas začudijo odkritja v svetu.

Potopljeni smo v skrivnost: na vsak korak jo srečujemo. Znanstveniki jo iskreno priznavajo. Nič čudnega, če je najti skrivnosti v svetu vere, če jih je v naravnem svetu toliko.

Če človek premišlja o naravnih skrivnostih, že ni več tako gotov, da more vse spoznati sam z lastnim razumom. Veliko bolj je sprejemljiv za sprejemanje pojasnitev lastnega življenja in lastne vloge od drugih.

Iščem moža

Modrijan Diogenes je iskal z lučjo pri belem dnevu na javnem trgu „moža“. Nenadoma je vzkliknil ves razočaran: „Iščem moža, pa ga ne najdem. Povsod vidim samo pritlikavce.“ Modrijan je pač hotel s tem reči: „Mož je sicer dosti, toda značajev je malo!“ Dostikrat se zgodi, da se kdo trka na prsi, češ „mož sem“ — toda njegova dela kažejo, da ni nikak mož, da se nanj ni mogoče zanesti, ker dela vedno nasprotno temu, kar bi moral kot mož delati. Moža v pravem pomenu besede je treba iskati.

Kristus pa nam kaže takega moža, ko vprašuje ljudstvo: „Koga ste šli gledat? Preroka? Da, povem vam, več kot preroka!“ In nadaljuje: „Resnično, povem vam: med rojenimi od žene ni vstal večji od Janeza Krstnika“ (Mt 11, 11).

Kaj je značaj?

Ako hočemo kakega človeka prav posebno pohvaliti, mu pravimo, da je značaj. Kaj hočemo s tem povedati? Kaj je torej značaj?

V adventnem času stopa svetli lik Janeza Krstnika pred naše oči in nam z vso živahnostjo odgovarja na to vprašanje.

Janez je bil mož trdnega prepričanja in jasnih načel. Kar je spoznal za resnično in pravično, tega se je držal; to so bila njegova načela, po katerih se je ravnal. Od tega svojega prepričanja se ni umaknil za nobeno ceno. Nihče ni mogel vplivati nanj s tujim mišljenjem, niti zelo ugledne osebnosti. Tudi grožnje ga niso premaknile.

Kako je mogel tako ravnati? Bil je preprost, neodvisen, brez zahtev. Zelo malo je potreboval, pravzaprav nič in nikogar. Nikogar se mu ni bilo treba bati, ker je bil čist in tako nedopovedljivo velik — vzvišen nad drugimi. Nihče ni mogel na njem odkriti strasti ali zapaziti napake. Tudi njegovi najhujši sovražniki mu niso mogli ničesar očitati, med temi propalica — kralj Herod.

Upam, da ti je zdaj jasno, kaj je značaj: a) trdno prepričanje spoznane resnice in pravice; b) to prepričanje pokazati brez ozira na svet; c) vedno in povsod imeti pred očmi svojo dolžnost; č) oprostiti se strasti in greha. Takih značajev je na svetu silno malo! Kolikokrat smo že slišali tožbo: „Ljudje so neznačajni; obračajo se po vetru, kot zastava.“ Kaj hočejo s tem povedati? Vse se klanja maliku dnevnega mišljenja, pred naziranjem velikašev. Večina ljudi govori tako, da bi bilo drugim všeč. Svoje mišljenje spreminjajo, kakor kameleon barvo. Ali naj bi bili to značaji? Redki pa so taki, na katerih besedo bi mogli zidati kot na skalo! Koliko mož poznaš, ki kažejo brez strahu svoje prepričanje in ki si upajo vsakomur brez strahu povedati svoje mnenje? Svet zelo nerad posluša odkrito moško besedo, ker pač ne pozna samozatajevanja in žrtev. Ljudje

so postali sužnji svojih strasti. Pravijo, da je današnji čas glede na našeta odkritja izredno velik. Pravilno je to pojmovanje. Čas je velik, ljudje pa so majhni in temu velikemu času niso dorasli, ker niso značajni.

Značajan človek je vedno mož trdne neomajne vere. Svojih dolžnosti se zaveda povsod in jih natančno izpolnjuje. Prijatelj, ti veruješ v Boga in priznaš, da imaš dolžnosti do njega. In vendar teh dolžnosti ne izpolnjuješ! Ali ni to polovičarstvo? Kaj se pravi to: verovati — in ne živeti po veri. S svojim polovičarstvom si nedosleden — torej nisi značajan. Biti značajan se pravi biti dosleden. Če hočeš veljati pred Bogom za značajnega, moraš izpolnjevati vse dolžnosti, ki ti jih Bog nalaga. Bog in vera vanj mora voditi tvoje celotno življenje. Veš pa tudi, da je treba Boga bolj poslušati, kot ljudi. Zaradi Boga je potemtakem treba črtati vse druge obzire. Ti vse to veš in tega ne vñiš — nedosleden si in nisi značaj! Priznavaš dolžnosti, pa jih ne izpolnjuješ, ker se ti zdi to pretežko. Značajan mož zastavi za božjo stvar vsak dan in ob vsaki priliki vse svoje moči. Niti malo ne pomišlja svoje vere pokazati javno, zlasti z udeležbo pri nedeljski in prazniški božji službi, s prejemanjem svetih zakramentov in molitvijo.

Značajan bodi tudi v družini! Premaguj samega sebe! Kroti slabo nagnjenje in strasti! Mož mora pokazati v družini svojo avtoriteto, saj je glava družine. Vsi člani se ravna po njegovih navodilih, ki naj bodo vedno beseda pravice in dolžnosti. Oče naj bo v družini mož in ne samo možiček. Trdno naj se drži svojih načel, pazi pa mora, da ne postane prestrasten — da ne postane hišni tiran. Vsaka strast škoduje njegovemu očetovskemu ugledu in kvari njegovo očetovsko oblast. Njegova beseda ne more pasti na rodovitno zemljo, če zbesni za vsako malenkost, če kriči ali preklinja, če je pijanec ali pohotnež. Kakšen pridigar bi bil tak oče? Otroci si bodo mislili: „Čudno! Mati in mi otroci moramo spolnjevati zapovedi — oče pa ne!“ Tak oče je nedosleden, tak mož ni značaj. Samega sebe nima v oblasti — kako naj bi imel v oblasti svoje otroke, kako naj bi jih pametno vodil in vzgajal za značaje?

Postani mož!

Janez Krstnik je bil značaj. Ni bil trst, ki ga veter maje, temveč je bil mož! Prijatelj, ali si ti kaj podoben Janezu Krstniku? Ali si značaj? Postani! Postani mož! Kristusova vera bo dala tvoji volji moč in stanovitnost, obenem pa tudi luč in razsvetljenje od zgoraj: Sveti Duh sam bo vplival na tvojo voljo, on sam jo bo krepil in vzgajal. Razmišljud o tem in kmalu boš razumel, zakaj so bili svetniki tako močni značaji, zakaj so ravno svetniki imeli tako neupogljivo voljo in si pridobili ugled celo pri surovih in propadlih ljudeh.

Kje je vzrok, da je na svetu tako malo značajev? Poslušaj odgovor: Na svetu je premalo močne žive vere! Ti pa, prijatelj moj, porabi za vzgojo značaja vsa sredstva, ki ti jih daje Bog po svoji Cerkvi. Pomisli na milosti, ki se stekajo v tvojo dušo po zakramentih in daritvi svete maše! Kmalu boš spoznal, da se je tudi nad teboj uresničila beseda apostola Pavla: „Vse premorem v Njem, ki me krepča!“ Edino v Kristusu boš postal cel mož — plemenit značaj.

Prof.
Ernest
Tomec —
Ljubezen
do
zvestobe

Pri profesorju Tomcu me je motilo prav toliko, kolikor me je nanj privlačevalo. Med ljubljanskimi gimnazijskimi leti sem ga videval le od časa do časa, iz Marijanišča se zunanjih dijaških dogodkov nismo udeleževali v zadostni meri. Šele mariborsko delovanje pri Dijaškem orlu me je takorekoč kar čez noč potisnilo prav blizu vodstva Orlov-ske zveze, to se pravi v sodelovanje s profesorjem Tomcem, kajti gibanje okoli Dijaškega orlovskega okrožja je bilo popolnoma pod njegovim vodstvom in nadzorstvom. Križarstvo je sedež okrož-ja prepodilo v Maribor in tako smo se znašli novi odborniki po prvem občnem zboru — sami Mariborčani — že vsi pri njem v Ljudskem domu. Po zboru v Akademskem domu na Miklošičevi cesti sta nas čakala v Ljudskem domu prof. Tomec in prof. Ovsenek.

Če smo bili mi navdušeni nad zma-gom na občnem zboru, pa nista oba čla-na vodstva Zveze pokazala vidnega za-

dovoljstva nad tem, kar se je zgodilo. Zanju ni bilo važno, kar se je zgodilo — hotela pa sta nam pokazati sliko, ki bo pred nami. Kmalu je govoril samo profesor Tomec in vlival mrzle polive na naše vroče misli in načrte.

„Veste, zakaj je povsod tolikšna zmeda...“ je začel. „Slovenci nočemo živeti kot Slovenci. Smo narod brez po-nosa, ker se zavijamo v slepoto pred nalogami, ki nas čakajo. Ponosa pa ni-mamo, ker nočemo biti zvesti svojim dolžnostim — ker smo polovičarski v vsem, zlasti pa v svojih poklicih. Na široko govorimo, da smo zvesti načel-lom navzgor, na vrhu — pa že nasled-nji hip kleknemo pred prvimi ovirami ali težavami, ki se nam stavijo pri na-šem dnevnem drobnem delu... V naj-manjšem, v tistem, kar je samo naše, v zvestobi do poklica smo polovičarski in zato nismo sposobni zastavljati si velike cilje. Saj tudi ni mogoče — kako bomo izvajali bodisi osebno bodisi na-

rodno delo, če ga dejansko iz tega ali onega ozira ne ljubimo... Če bi vsakdo ljubil svoj poklic in izpolnjeval zvesto vse svoje dolžnosti, bi kmalu našli zdrav odnos do vseh problemov dnevnega življenja tako v naših domovih kakor tudi do izvajanja velikih narodnih ali verskih načrtov... Majhni smo, drobnjarski — in kaj smo največ izvozili v Beograd po letu 1918... Tja so šla samo dekleta in sicer za služkinje... in saj veste, kako se danes tam govori o Slovenkah... Da so pridne in uslužne do drugih, ubogljive v vsem za vse... Pred tujcem se znamo znajti in se izčrpavamo za več kot pa nas po opravljenem delu plačujejo, kadar pa smo med seboj, zlezemo v zatišje in hočemo čim manj dela, ker se nam dopade biti v zvestobi do sebe, svojih stvaritev majhni, skromni in 'ponižni'..."

Pozneje sem si skušal razlagati njegov molk, trmo, železno logiko, trdoto pri debatah... Kadar sem ga srečaval na ulicah, sem imel vtis, da je ves v železnem oklepu. Pa sem se zelo motil. Nekateri so menili, da je bil brez fantazije, amuzičen — pa je bilo verjetno ravno narobe res. Kjer je opazil kvaliteto, globino in resnični talent, ga je z vsem ognjem podprl... Le ognja ni pokazal; navdušenje je bilo nekje v srcu, bilo je za steno sil, ki so segale v metafiziko — kar je storil, je bilo čisto naravno del njegovega poklicnega dela; pokazati nam je hotel le, da zmaguje tisti, kdor do pičice izpolnjuje svoje poklicne dolžnosti, kdor je sveto vdan poslanstvu, ki si ga je izbral ali pa mu je bilo naloženo. Ostani mu zvest, pa četudi bi bilo treba — z glavo skozi zid.

Nekajkrat sem zaslutil, da je bilo

v njem nekaj, rekel bi, čudne vrste ljubezni do poklica. Kako si jo je izdelal, nikdo ni mogel vedeti, terjal pa jo je pri drugih po poti trde discipline, neizprosne logike in nenehnem poudarjanju izpolnjevanja poklicnih dolžnosti. Kdor bo poklicu zvest, bo vse premogel, bo značaj, na katerem se bodo mogle graditi velike zamisli narodne, kulturne in verske dejavnosti... Najbrž ne bo zmotna misel, da je izvedel stanovsko preureditev katoliških akademskih društev prav zaradi tega in je bilo zelo napačna in krivična sodba, da je z njo samo posnel fašistični korporacijski sistem... in s tem skušal odvajati mladino od demokratičnih zasnov v organizaciji slovenstva, da je bil diktatorski, nečloveški — šel je le do ekstremnih meja zahtevanega, pa ne vedno možnega.

— — —
Med njim in arhitektom Plečnikom se je razvilo prijateljstvo in sodelovanje, ki je bilo kmalu znano med mladino. Plečnik je tudi bil človek samote, genij svoje umetnosti, a skorajda brez stikov z ostalo slovensko plastjo. Moglo bi se poroditi mnenje, da ne more biti pravi umetnik tisti, ki se je odtrgal od ljudstva, saj za razvoj in razmere svojega naroda nima pravega smisla. In vendar je prav iz tega miru in molka vzrasla množica sekularnih stvaritev, slovenskih umetnin.

Plečniku je bilo glavno: ljubezen do dela v svojem poklicu... Redki so bili, ki so ga mogli opazovati pri podrobnem delu, toda včasih je v javnost le prodrla ugotovitev, da je nad ljubezen do umetnosti stavil ljubezen, zvestobo do poklicnega dela, trdega, celo težkega dela.

Najbrž bi mogel še kdo kaj več razložiti o tem, kaj je oba vezalo, toda zunanje obnašanje je bilo pri obeh enako: togo, ustaljeno v kretnjah, v dinamiki samo na zunaj negibno; moč in napekost je klila od drugod — iz ljubezni, zvestobe do poklica — najprej do vsakodnevnega, nato pa do velikih konceptov, ki so živeli in osrečevali srce in dušo z ljubeznijo, ki se je plemenitila z zvestobo in potem osrečevala množice, ker je šla skozi doživetje ljubezni v zvestobi do poklica, do dela.

— — —

Ko smo se mobiliziranci jugoslovanske vojske na cvetno sredo 1941 zvečer z volovskim trenom začeli pomikati iz Ljubljane za vojni pohod proti Višnji gori in potem še dalje... je proti večeru sedel poleg mene na voz dijak — narednik, ki me je pozdravil, ker da me je dobro poznal. Bil je Tomčev mladec prof. Tušek. Vozili smo se vso noč proti Grosupljem, nato naprej in naprej in na veliki četrtek zjutraj smo prirajžali v Trebnje, kjer je povsod že kar vonjalo po tragediji, po polomu; kakšna nesmiselnost z volovi se podajati tja proti morju — in nato tja čez v Afriko ali še dlje...

Ena izmed gostiln je bila določena za nas oficirje in tam sem dobil prof. Tomeca. Imel je samo pol uniforme, šajkačo in šinjel (zimsko vojaško suknjo), ostalo je na njem bilo še vse civilno. Kakor da bi mu hotel povedati nekaj, kar bi ga razveselilo, sem mu dejal, kako sva se skupaj pripeljala s prof. Tuškom. Ni čakal konca, le to je hotel vedeti, kje bi ga dobil. Takoj ga je šel iskat in poslej sta ves dan hodila po Trebnjem gor in dol. Ostali smo se

živčno ozirali po znakih, ki bi kazali na urejanje najvažnejših zadev — ponekod so začeli po gostilnah že brezupno popivati, onadva pa sta hodila, kakor da je vse že mimo in da se bo vsak hip odprlo nekaj novega, kar bo nadaljevalo prekinjeno delo, kjer se je pri mladcih za nekaj časa ustavilo.

Dogodek je sicer droben v okviru celotnega usodnega položaja, ko se je rušila država, toda vidno je dvojje: Tomčeva zvestoba ni bila zaprta vase in ko je na cesti našel učenca in prijatelja v enaki stiski, se mu je pridružil in obenem z njim sklepal, kaj terja zvestoba do usode, ki koraka neuklonljivo svojo pot naprej. Profesor Tomec ni bil niti najmanj utopist in gotovo ni delal velikih načrtov na predvečer zloma Jugoslavije. Zvestoba, povezanost je v srcu temeljila na ljubezni, ki ni vidna, se ne razkriva v razkošju kretenj... pač pa je polna soglasja, sreče, občestvenosti — vsa vsebina ljubezni in zvestobe preide v osrečevanje posameznika in cele človeške družbe.

— — —

Po odhodu v Pariz v letu 1928 in po krizi okoli Akademskega orla v letu 1929 skoraj ni bilo stikov med menoj in profesorjem Tomcem. Najbrž tudi ni bilo pogojev, ker sem pač bil pozneje vsa leta na področju, za katerega se Tomec v letih 1934 in pozneje ni neposredno zanimal. Kadar sva se kje srečavala, sva se samo pozdravljala — imel sem vtis, da sem nekje, kjer ga nič ne zanimam.

Vendar sem se včasih zamislil in si skušal zvariti podobo o tem, kaj bi si mogel prof. Tomec misliti o meni. Trajalo je dolgo. Šele pozneje v emigra-

ciji sem se srečal s prijateljem, ki je bil v tistih letih Tomčev mladec. Bilo je v času, ko sem bil urednik „Besede o sodobnih vprašanjih“ in sem v eni prvih številok objavil esej pod naslovom: „Edouard Herriot ali politika izgubljenih stopinj.“ Članek se mi ni zdel slab in nekateri so menili, da je bil celo novost v slovenski publicistiki. Prav ta članek pa je mladca, mojega kasnejšega znanca in prijatelja pobudil, da je profesorja Tomca vprašal, kaj misli o članku in o njega avtorju. Zelo me je presenetilo, kaj mu je odgovoril:

„Jurčeca so vsi na rokah nosili...“

Priznam, da nisem sodbe takoj prav nič razumel in to tembolj, ker si nisem mogel misliti, da bi se profesor Tomec zmotil. Ker je bil — to vem — vedno o vsem na tekočem, je mogel vedeti, kako sem se prebijal skozi Pariz in pozneje prva leta v Ljubljani. Prav nič se nisem mogel pohvaliti, da bi mi bilo tako, kakor da me je kdo na rokah nosil... Ali pa sem se kljub temu motil?

Bog ve, ali sem bil na pravi poti, ko sem kasneje in vse doslej pogosto razmišljal o Tomčevih besedah. Saj na tisto, kar bi človeka na rokah nosilo po zaslugi drugih, ni mogel polagati nobene posebne važnosti. Sam je bil z malim zadovoljen in kako plačujejo ljudje tisto, za kar bi tudi njega morali na rokah nositi, pa je sam dobro vedel in izkusil, ko mu razočaranje in nehvaležnost nista bili prihranjeni!

Prenesel sem vsebino problema počasi drugam. „Razmeram“ in „naključjem“ — teh pa vemo, da ni, če ni zraven še nekaj drugega — bi se moral noč in dan zahvaljevati, da so me na rokah nosila... Z vso ponižnostjo in s

prošnjo za odpuščanje, če se motim, moram priznati, da nisem bil vedno in v vsem zvest tistemu, kar so meni — in podobno tudi drugim — „razmere“, to se pravi sestavine našega malega ali velikega poslanstva naložile, a jim nismo zvesto sledili, nismo jih napolnili z ljubeznijo, ki je v nas čakala v obliki imperativa zvestobe do poklica, do dela, do tistega, kar je s Tomčevega obraza žarelo kot nekaj trdega, nezlomljivega.

Res, popolnost ljubezni je v tej zvestobi. Zvestoba je pri tem že uglašena na molitev, polna pobožnosti in miru, polna ravnotežja, ko postane zvestoba istovetna z ljubeznijo!

Ruda Jurčec

MOLITVENI NAMEN

Splošni: Da bi verniki prav spoznali vlogo redovniških družb, ki se vneto trudijo za apostolat, in njih pomoč za življenje Cerkve.

Misijski: Da bi domači duhovniki v Afriki z besedo in zgledom življenja svoje rojake privedli h Kristusu.

Za slovensko domovino: Da bi bili vsi Zveličar upanje našega naroda.

V Evropo in nazaj

Poslovim se od Celovca: toliko spominov me veže nanj. Mislim, kako pametno bi storili pred leti, ko bi ostali mnogi od nas na Koroškem, namesto da smo šli čez morje. Vlak drvi mimo Gospe svete, vojvodskega prestola in Plešivca. S sopotnikom se zaklepetava: je Francoz, v službi pri Simca na Dunaju, nekaj časa je živel v Buenos Airesu in Córdoba in kar dobro govori špansko.

Vozimo se mimo Judenburga. Cerkevna streha je prenovljena, na kraju, kjer je bilo begunsko taborišče, stojijo nove hiše, vendar je videti še nekaj barak.

V Brucku prestopim na lokalni vlak za v Gradec. Tir teče po ozki dolini.

Na kolodvoru me sprejme široki smeh g. Janeza Hafnerja in pa megla. S tramvajem se odpraviva k avstrijski gosposlinji, kjer je on na hrani. Za nočoj je naročil naravnost kraljevske večerje. Poln je dobre volje in smeja. „Pripoveduj, pripoveduj,“ me sili. „Pa jej in zalivaj! Jutri je pepelnica.“

12. februarja

Ponoči je malo zasnežilo. Po maši se z g. Hafnerjem odpraviva na sprehod na grad. Oč tu si najlaže ogledaš vse mesto: stolnico, šole, zavode, zvonike, univerzo, okoliške hribe. Mesto močno spominja na Ljubljano. Na vrhu hriba je ploščad s klopimi in drevesi in izvirnim ogromnim stolpom z uro.

Ulice so polne domačnosti, pročelij, oken in vrat, kot smo jih bili vajeni doma. Tudi ljudje so po vedenju podobni našim.

Tu živi kakih pet tisoč Slovencev. se pravi takih, ki znajo slovensko govoriti. Koliko od teh se jih še ima za Slovence, je drugo vprašanje. Vendar se le še zbirajo k skupni maši ob nedeljah.

Po kosilu se poslovim od gostoljubnega gostitelja. Pot me vodi na Dunaj. V vagonu se menim s profesorjem fiziologije iz Gračca. Med vojsko je bil v Borovnici. Trdi, da so mu bili Slovenci všeč.

Železnica se vzpenja proti Semmeringu, potem se pa v čudovitih ovinkih spušča navzdol proti Dunajskemu Novemu mestu in proti Dunaju. Na debelo padel nov sneg spreminja gozdove na Semmeringu v pravljico.

Že v temi se pripeljemo na Dunaj. Z g. Tomažičem sva se zgrešila. Kličem ga na njegov drug naslov, kot sem pu poslal pismo, pa ga trenutno ni doma. Ne preostaja mi drugega, kot da si poiščem prenočišče za dve noči in si sam pomagam po mestu. Pri sestrinah kolodvorskega misijona dobim njihov naslov: tam oddajajo sobe za prenočišče. Ker je hiša dosti blizu mestnega središča, mi bo to stanovanje kar prav prišlo.

Iz avta opazujem mesto in vidim, da je veliko. Razen mnoge barvne razsvetljave pa seveda človek ponoči ne more opaziti mnogo drugega.

13. februarja

Ponoči je zapadel sneg in na cesti mi pošteno spodrsne. Mraz je precej oster in nič kaj prijetno ni na cesti. Na tramvaju prosim sprevodnico, naj me opozori, ko prispemo do opere, pa se je tako zaklepetala z mladima fantoma, da je pozabila name čisto do znanega zabavišča. Kljub vsemu še pravočasno pridem do avtobusa, ki bi nas naj ob pol desetih peljal po Dunaju. Ker nas je malo, se bomo peljali v majhnem izletniškem avtomobilu.

V avtu smo razen avstrijskega šoferja in tolmača mlad Amerikanec iz Kalifornije, srednjestari italijanski par (on zna francosko), Čilenec (zna nemško) in jaz. Tolmač nam razlaga v nemščini, francoščini in angleščini. Celo nekaj srbskih besed zna.

Iz avta nam kaže cerkve, muzeje, akademije, fakultete, teatre. Potem nas da zapeljati v Schönbrunn, letno rezidenca avstrijskih cesarjev. Nekaj posebnega so parketi in lesene stene v teh sobah. Nekatere so v orientalskih slogih, druge v različnih zapadnih. Zlati lestenci, bogate slike, originalna oprema — sijaj cesarskega dvora iz preteklosti.

Peljemo se naprej mimo hiše, kjer je živel Johann Strauss, do zabavišča, kamor se hodijo ob lepem vremenu zabavati mali in veliki otroci. Preidemo most čez Donavo, kjer pripravljajo za v maju svetovno cvetličarsko razstavo.

Ko se v središču mesta poslovimo, se sam napotim mimo kapucinske cerkve, kjer so pokopani avstrijski cesarji, k sv. štefanu. Cerkev stoji prav tesno ob drugih zgradbah in vse nekaj drugega bi bilo, ko bi imela okrog sebe

dovolj prostora. Z dvigalom se peljem na stolp: lep razgled po Dunaju se mi nudi. Opazujem na novo prekrito cerkveno streho, na kateri je iz ploščic upodobljen avstrijski orel. Spomnim se Martina Krpana, ki govori o sv. štefanu na strehi. Mislim tudi na to, kaj vsi važnega za Slovence se je v zgodovini odigralo na Dunaju.

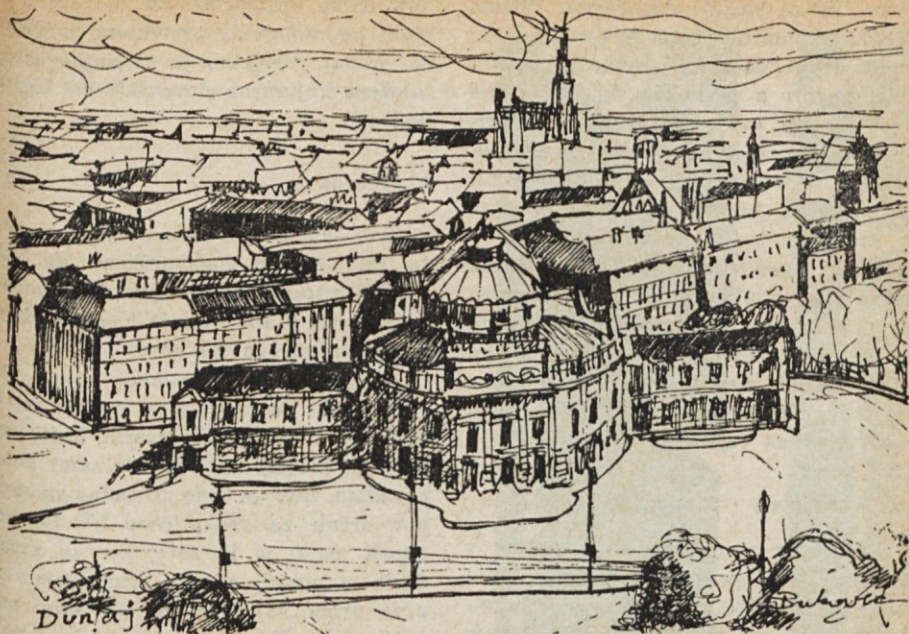
Kdor gre na Dunaj, mora pustiti trebuh zunaj, se je reklo včasih. Ker ga jaz nisem, sem jo mahnil prav blizu sv. štefana na pristne čevapčiče v neko srbsko gostilno.

Popoldne sem namenil obisku slovenskih akademikov. V Brennerstrasse sem poiskal cerkev klaretijancev. V hiši zraven cerkve je g. Tomažič dobil stanovanjske sobe za dvanajst akademikov in pa salon za sestanke. Tu se zbira naša študirajoča mladina. Samo enega akademika s Koroške najdem, ostali so šli domov na semestralne počitnice. V salonu vidim mnogo slovenskih časopisov, tudi iz Jugoslavije, iz Argentine pa nobenega. Vsega skupaj študira trenutno na Dunaju 25 akademikov in akademikark. Vsako prvo nedeljo v mesecu se bere tu maša za Slovence.

Ko se vrnem na stanovanje, mi povedo, da so me preselili, ker so v mojo prejšnjo sobo naselili nekega škofa iz Koreje.

14. februarja

Ob 9.25 imam vlak za Salzburg. Po nekod je močno zasneženo. Gozdovi, hle vzpetine, hribočki, nekajkrat se približamo Donavi. Malo pred Linzom se vozimo blizu zloglasnega taborišča iz Hitlerjevih časov, Mauthausena. Pokrajina se do Salzburga ne spremeni dosti.

Salzburg je zgrajen v dolžino. Sredi obdajajočih visokih gora je s hribom in gradom in gozdovi tipično alpsko mesto. Ni brez razloga znan po svetu po prekrasni legi.

Pri stolnici živi moj znanec dr. Lavrenčič, pa si ga ne upam motiti v zgodnjih popoldanskih urah brez predhodne prijave. S tramvajem na zobčasti progi se dvignem na grad. Kot igrače so videti ljudje, ki se v dolini sankajo in smučajo.

Nameravam obiskati Mozartovo rojstno hišo, pa jo zgrešim, ni pa več časa, ča bi se vrnil.

Vlak pelje naprej v München. S tramvajem se peljem do trga sv. Jožefa. Prav blizu tam najdem gospoda Šeškarja. Kot povsod drugod pri duhovnikih v Evropi tudi tukaj ponovno ob-

čutim pravo slovensko gostoljubnost, ki je vredna, da pride v pregovor. Potem se vrne dr. Zdešar z misijonskih potov po Nemčiji. Pogovor se razpleta v pozne nočne ure.

15. februarja

Mašujem pri kapucinih, v veliki, estetsko nekoliko mrzli cerkvi, vsej ozvočeni in opremljeni z ostalimi potrebnimi električnimi napravami.

Čez dan se oglasiijo na stanovanju še trije znanci. Govorimo o slovenskih vprašanjih. Edini smo si, da je treba gojiti narodno zavest, ker s tem je prehod med eno in drugo narodnostjo naraven, obenem pa tako z lastnimi vrednotami bogatimo druge. S časom bo prešla enanarodnost v drugo, a to je na-

ravno in ni nekaj tragičnega. Nismo narod, ki umira: smo bolj narod, ki bogati druge. Je neka izravnava na svetovni ravni: a le nekdo, ki do možne meje ohranja svoje, bo drugim kaj prinesel. Gojiti zlasti slovensko zavest. Mogoče bodo potomci, ki že ne bodo znali slovensko, le branili slovenske interese po svetu. In to je gotovo: še nikdar v slovenski zgodovini ni imel naš narod toliko zagovornikov po svetu kot danes: mi vsi, ki smo razkrapljeni po svetu, pa vsi naši znanci, ki jih imamo mnogo in na visokih mestih, mnogo pomenimo. Če se zavedamo svoje vloge, lahko vplivamo tudi na razmere doma.

16. februarja

Po kosilu se odpravimo z avtom v Dachau. Takoj je iz zapuščenega stanja taborišča opaziti, da Nemci nimajo interesa, da bi si ga ljudje ogledovali. Iz dneva v dan izginjajo iz njega stvari. Saj je razumljivo. Ko bi bilo na mestu taborišča kaj, kar bi jih delalo velike, bi znali prostor lepo pripraviti. Kot gledam na fotografiji, kakšno je bilo taborišče za časa Hitlerja, si zdaj komaj moreš narediti vtis.

Ob straneh v krematoriju je razstava dokumentov, slik, skic, ki so jih delali jetniki, sezname umrlih. Zanimivo je, da smo Slovenci po umrlih v Dachau pred Judi. Smo na četrtem mestu. Slovencev je v tem taborišču umrlo 2907. Tu namreč Nemci niso naravnost morili. Tiste, ki so zaradi lakote, bolezni ali česa drugega v taborišču umrli so audi tu sežgali.

Ogledamo si v kraju novo zgrajeno cerkev, potem pa obiščemo dva Slovenca. Preprostega rojaka iz Bele krajine, Nemaniča, potem pa dr. Trofenika. Ta

ima veliko knjigarno: vse slovensko od sedaj pa mnogo iz preteklosti dobiš tu na prodaj. Verjetno je to najbogatejša založena knjigarna slovenskih del iz preteklosti.

17. februarja

Ker sem zvedel za naslov g. Nandeta Babnika na Salzburškem, ga bom obiskal zaradi nekaj knjig. Iz Münchena potujem z znancom iz Koroške. Marsikaj zanimivega mi pove:

Komunisti v Jugoslaviji smejo dati svobodo le na papirju, v praksi ne, če se hočejo obdržati na mestih, kajti svoboda je nalezljiva. Tega se sami dobro zavedajo, zato se bodo do zadnjega stolčkov držali za vsako ceno. Če so bolj odprli meje, je to zato, ker so zaradi deviz to morali storiti: njim osebno pa prav pride, saj je znano, da sami najbolj tihotapijo razno blago čez mejo. Idealizma pri njih ni več. Komunisti se najbolj boje tistega, ki noče z njimi nič imeti.

Doma ljudje požirajo knjige, ki pridejo od zunaj. A od zunaj pridejo le po drobtinah, kajti demokratični socialistični sistem, ki doma vlada, pojmuje demokracijo tako, da ne pusti slovenskim knjigam vstopa v Slovenijo. To je hujše kot vsak indeks, o katerem so včasih dvigali toliko prahu.

Kidričev primer je v vseh ozirih zanimiv. Ko je zvedel za bolezen, so mu tovariši ponudili revolver, da bi si končal življenje. Pa je odgovoril — čisto po krščansko —: „Moram trpeti, kar mi je namenjeno.“ Zavrnili so ga: „Ne pozabite, da ste revolucionar.“ A je mož vztrajal pri svojem.

(Bo še)

Življenjepis slovenskega fanta
— študenta — mučenca —
Ivana Pavčiča.

Podrti viharnik

Boj polovičarstvu

Med Slovenci, zlasti med študirajočo mladino in izobraženstvom, se je v tistih letih mnogo debatiralo o vrednosti in obveznosti papeških okrožnic, o papeževi pravici govoriti o socialnih vprašanjih, o taktiki boja proti komunizmu, o potrebi približevanja nasprotnikom itd.

Da je bila nejasnost še večja, so celo nekateri vodilni (npr. Kocbek) po-

udarjali pobratenje s komunizmom, med tem pa redno in pogosto pristopali k sv. zakramentom. Krščanski socialisti in sploh katoličani, ki so zagovarjali taka in podobna sožitja, so kar oboževali razne izjave Kocbekov in drugih idejnih voditeljev „modernega slovenskega katolicizma“.

Tudi med učiteljišniki jih je bilo veliko, ki so zagovarjali to tendenco, posebno vneti pa so bili komunistični

agenti, kakor da bi bili oni najbolj širokogrudnih nazorov.

Janez, ki je iz ljubezni do zasleplencev ali neprevidnih, neprestano razkrinkaval zmotne nazore v primerjavi in razlagi krščanskih resnic, je v svari in spodbudo svojim součencem in tovarišem napisal sestavek: „Brez popuščanja!“ kjer med drugim pravi:

„Kdor popušča v jasnih načelih, ta razdira. Nikdar ne bomo s polovičarstvom pridobili nasprotnika. Kako je nogoče, da bi polovičar koga pridobil za celo resnico?! Sto let popuščanja, neodločnosti in nejasne besede bi naredilo iz katolicizma zaprto, ozkosrčno religijo.

Naš čas zahteva močnih, doslednih načel, vedno in povsod! Literatura ni torišče, kjer veljavnost načel preneha; kultura ni vzvišena nad katoliškimi načeli. Za Boga ali proti Bogu. Kdor pravi, da je indiferenten, ta laže v svoji strahopetnosti. V zmoti je hudo, kdor misli, da je dolžan zaradi krščanske ljubezni popuščati v resnici.

Kristus nam pravi: „Kdor ni z menoj, je zoper mene; kdor ne zbira z menoj, raztresa.“ (Mt 13, 30)

Dragi mladci! Ponosni moramo biti, da smo del tiste mladine, ki se sme imenovati Kristusova, ki ne pozna polovičarstva in, ki je ni strah, tudi ob grožnjah, govoriti resnico!

„Ognjeni val živega katolicizma gre preko zemlje. Ostalo bo le, kar je zavestno, načelno celo in živo krščansko. Po Kristusovi poti hodi tisti, ki oznanja vso resnico in živi po eni morali — resnično, globoko krščanski. Kar je

gnilo in polovičarsko, bo odpadlo ali se samo onemogočilo.“ (Mucherman S.J. 14. V. 1940)

Janez je postajal vsak dan bolj možnačel. Katoliška načela so mu bila zares vodilne misli, ki so usmerjale vse njegovo mišljenje, čustvovanje, hotenje in delovanje po besedah in življenju Kristusovem.

„Vedno bolj spoznavam, da samo življenje daje pravo življenje,“ je zapisal v svoj dnevnik.

Zato je hotel izoblikovati sebe po Kristusu; prilagoditi Njemu svoje življenje v mislih, besedah in dejanjih. Njegov voditelj bo Sveti Duh. Zato je mnogo molil in vedno pogosteje jemal v roke sv. pismo, študiral Jezusa Kristusa in motril njegova dejanja.

„Vse njegovo življenje in delovanje je prepojeno z božjim Duhom. Vse besede in najmanjša dela so kot lekcije, ki nam jih nudi Sveti Duh od jaslic do Kalvarije. Vsaka Jezusova beseda, vsak zgled, nas razsvetli, kakor žarek nebeske luči in nam razodeva življenje.“ (Chevrier)

Vodja mladcev

S poslovnim letom 1938/39 je bilo Janezu zaupano vodstvo mladcev F. O. v prosvetnem domu. Nastopal je tudi često na sestankih članov F. O.

Vedno je iskal novih poti in načrtov, kako bi naredil sestanke za mladce prijetne, zanimive in koristne. Od aprila naprej je uvedel predavanja, ki so bila vsake štirinajst dni in sicer o: Vodstvu mladcev, o lepem vedenju, o narodni zavesti, o telovadbi, o spoštovanju, o izbiri poklica, o učenju.

Veliko pozornost je posvečal mladinskim vprašanjem in skrbel, da so mladi dobili resne in prave pojme o najvažnejših vprašanjih, katerih pravilna in zadovoljiva rešitev jih bo varovala in pravi poti v viharju življenja.

Ob spoznanju, da fantje radi berejo, jim je izposojal knjige iz svoje lastne knjižnice, ker je bila tedaj že precej bogata ter sproti nakupoval še novih knjig, kadar si je pritrgal kake dinarje. Zanimal se je za vsakega posebej ter mu priporočal, kar se je zdelo zanj najbolj primerno. Naročil se je na vse dobre mladinske liste, čeprav si je često pritrgal kosilo, da je poravnal naročnino. Hotel je dati vsakemu to,

kar ga je zanimalo in bilo dobro in poučno.

Listi kot „Mi mladi borci“, „Mi mladi delavci“, „Kres“, „Mladec“, „Naša zvezda“, „Straža v viharju“, „Slovenski učitelj“ in „Božji vrelci“ so krožili iz rok v roke. Razdelil je tako, da je v določenem roku vsak lahko dobil vse v branje. Pozneje se je naročil tudi na Slovencevo knjižnico, da je obogatil svojo za posojanje.

Včasih, ko je kakšna knjiga priromala nazaj vsa razcefrana in razdejana in ga je sestra lahko opozorila, češ: „Ali vidiš, kako so ti nevhvaležni!“ ji je odvrnil: „Nič zato, da bi le knjiga dosegla svoj namen.“ Ivan Korošec

ZDA, GRČIJA, NEMČIJA, ANGLIJA

Podkomisija OZN za borbo proti diskriminaciji in zaščito manjšin je skoraj soglasno odobrila prve tri člene osnutka mednarodne konvencije o ukinitvi vsake oblike verske nestrpnosti. Členi, ki so jih odobrili, se tičejo med drugim pravice staršev, da izbirajo vedro svojih otrok in obveznosti civilnih oblasti, da spoštujejo in ščitijo versko svobodo.

Odločitev papeža Pavla VI. da podeli kardinalsko čast nekaterim vzhodnim patriarhom, tako je dejal grško-melhiški patriarh Maxim IV Saigh, je nov dokaz velike ljubezni, ki jo goji sveti oče do Vzhoda. Iz tega dobrohotnega dejanja bo zlasti ekumenizem povzel razloge za svojo utrditev, ki bodo nujno pospeševali zedinjenje kristjanov.

Misijonska zveza na Bavarskem (Nemčija), kot poročajo vesti iz Münchena, je preteklo leto darovala za misijone v Afriki, Aziji, Oceaniji in Južni Ameriki nad 4 milijone mark.

Dr. Hubert Box, anglikanski vikar cerkve sv. Barnaba v Bexhill-on-Sea, je v imenu nekaterih anglikancev poklonil redovnicam v Tyhburnu kelihi s pateno in ciborij. Podstavek keliha nosi napis: „Tyburn 1964, anglikanci poklanjajo v spravo“.

S podarjenimi bogoslužnimi posodami za novo romarsko cerkev Srca Jezusovega, ki je postavljen v spomin tyburskih mučencev, hočejo anglikanci popraviti, kar so njihovi predniki hudega povzročili katoličanom v času preganjanja na Angleškem.

PROCES PROTI JEZUSU

GLEDALIŠKA PREDSTAVA V DVEH DELIH Z VMESNO IGRO

Iz italijanskega izvirnika za „Duhovno življenje“ poslovenil Nikolaj Jeločnik

MARIJA: Otroci sami so iskali njegovo družbo. Od daleč že so ga klicali, od zunaj, kadar se ni odločil, da bi šel mednje.

DAVID: Dečki vedno iščejo družbo najmočnejšega in najdrznejšega med njimi. Zdi se, kot da se ne morejo igrati brez njega, pa četudi je to na škodo njihovi lastni nadmoči. Protislovje na videz, v resnici pa ne. Dečki si vedno žele voditelja.

MARIJA: Mislim, da tega pri Jezusu in njegovih tovariših ni bilo.

DAVID: Kje se je naučil tega, ker je, komaj dvanajstleten, razlagal učnikom v templju?

MARIJA: Ne vem.

DAVID: Nedvomno se je zagrizel v branje svetih knjig. Vse ujme in sužnje dni našega rodu, vsa junaštva naših kraljev, vse blesteče napovedi prerokov, gotovo se je že kot otrok navduševal nad vsem tem!

MARIJA: Pa saj v tistih letih še brati ni znal. Nikoli ni hodil v šolo.

DAVID (razdraženo): Nič zato, če ni hodil v šolo. Zadosti, da mu je kdo vse te čudovite povesti pripovedoval. Mnoge je skoraj na pamet znal... (Obtožujoče): Prav gotovo ste mu jih pripovedovali vi ali pa njegov oče Jožef.

MARIJA: Ne.

DAVID: Kdo pa je tedaj tega preprostega otroka navdihnili s knjigami?

Kdo mu je vtepel v glavo misel na Mesijo, ki mora priti? Kdo ga je naučil sanjarjenja o nemogočih stvareh? Kdo ga je vzburl tako? Morda je bil kdo, pa niste vedeli.

MARIJA: Ne verjamem. Dobro sva vedela vse, kar je storil. In prav tako dobro sva poznala ljudi iz soseske: nikogar ni bilo, ki naj bi mu zmešal glavo, kot vi pravite. Majhno, domala odmaknjeno življenje, takó je bilo pri nas.

DAVID: Prav. Kako pa si potem razlagate vse tisto, kar se je zgodilo v templju?

MARIJA: Sploh si nič ne razlagam. Modrost mojega sina, takrat še otroka, je bila zame skrivnost; zares, prava skrivnost. (Težko in razburjeno.) Tako sem se tedaj spet prestrašila.

DAVID: Spet ste se prestrašili? Zakaj pravite, spet? Je že prej kdaj bilo kaj, kar vas je prestrašilo?

MARIJA: Vse tisto, kako je bil otrok rojen, me je prvič prestrašilo; bila je tudi prva skrivnost.

DAVID: Že spet skrivnost! Cela veriga skrivnosti! Kaj kmalu jih bo toliko, da že ne bomo več vedeli, kako naj si jih razložimo! — Če si hočemo razložiti življenje in osebnost te Osebnosti, bomo morali, se mi zdi, le preveč skrivnosti dopustiti! Začnimo tedaj z rojstvom. (K Eliju): Oni pravijo skrivnost;

jaz bi lahko dejal: bajka, čudovita, sijajna bajka...

ELIJA: Želim, da se gospod toživec ogiblje osebnih pripomb. Že samo zasliševanje Marije iz Nazareta je zadosti kočljivo!

DAVID: Točno. Prosim, da pride kdo, ki bo pričal v imenu Jožefa, domnevnega Jezusovega očeta. (Igravcem-pričevavcem.) Eden... kdor koli... Tudi sicer mislim, da je kdor koli in da spontano stopi pred nas... Četudi kdo iz občinstva...

ELIJA (se vmeša): Mož srednjih let... ne, ne prestar... oprostite... Mislim, da jih Jožef še ni imel štiri-deset... (Nekdo izmed igravcev-pričevavcev je vstopil.) Da, da, kar prav tako. Meni je prav. Kar naprej.

(Občinstvu.) Tudi Jožef je nov glas v naši sodbi: še nikoli prej ga nismo slišali, docela nepredviden glas.

JOŽEF (stoji pred Elijem in Davidom.)

ELIJA (prepričljivo, tišje): Dovolite mi, spoštovani poslušavci, če v tem trenutku, ko smo že tako daleč prišli, po dolžnosti opozorim na dve: prvič toživca, naj bo čim previdnejši in čez vse spoštljiv v nastavljanju vprašanj; drugo pa, vas vse, da pozorno prisluhnete besedam, ki bodo izgovorjene, pa da na podlagi nadrobnosti, ki se bodo odvile, precenite ta neizmerni primer ljubezni — neizmerni, naj bosta kakršno že vaše prepričanje in razlaga.

(Dolg premor. Globoka tišina povsod. Potem se Elija obrne k Davidu in mu namigne, naj začne zasliševati Jožefa.)

DAVID: Prosim, da me odvežete te naloge.

ELIJA: Kako, saj ste se sami potegovali zanjo?

DAVID: Res je, a rajši tega ne storim.

ELIJA: Potem bom govoril jaz. (Zagleda se v Jožefa.) Jožef, zatrdite mi, da ste se z obljubo, ki vas je z Marijo iz Nazareta povezala v moža in ženo, zavezali tudi — zavezali docela svobodno! — živeti z devico in jo čuvati?

JOŽEF: Tako je. Dali so mi denar, da bi jo čuval in ji stal ob strani. Rad sem živel v Marijini senci: njen pogled, njen smeh, že sam njen dih je zadoščal moji ljubezni.

ELIJA: Pripovedujte, kaj se je zgodilo, Jožef.

JOŽEF: Tiste dni sem moral zdoma zavoljo dela v kafarnauskem pristanu. Na večer pred praznikom sem se spet napotil domov; vrnil sem se, ko se je že nočilo. Tiho je bilo v hiši in mislil sem, da je Marija legla, še preden sem prišel. Pa sem videl, kako negibna sedi s sklonjeno glavo v senci, ki jo je drevo v tisti sijajni lunini noči zarisalo po tleh. Približal sem se ji v strahu, da bi je ne preplašil. Ona mi je rekla: „Jožef, pridi bliže!“ (Obrne se k Mariji.) Je res, da si me sprejela tako?

MARIJA: Res, in dodala sem: „Vse se je uresničilo.“

JOŽEF: Kaj se je uresničilo?

MARIJA (skloni glavo): Noseča sem.

JOŽEF (nenadno obupan): Zdaj razumem najino zavezo!... Tu je zdaj povračilo za mojo vero! Le v kaj se je spremenil moj dom! Več ne morem živeti v njem...

MARIJA: Prosim te, Jožef, rotim te, ne hodi proč! Ne moreš verjeti... vem, da ne moreš... in vendar moraš verjeti... četudi je za to potrebna vera, ki je večja od tvoje... moraš, moraš...

(A Jožef se je odmaknil že skoraj na rob odra.)

Jožef! Jožef!

(Zdaj Marija ihté sede in skrije lice med dlani.)

JOŽEF: Odločen sem bil, da ne bom več prestopil praga svojega doma... in vsa neizmerna vera v mojo ženo, veselje, s katerim sem sprejel zavezo najine ljubezni, samo da bi mogel živeti ob njej, vse se je zdaj spreminjalo v usmiljenje do sebe samega. Le v trenutkih, ko je pekoča bolečina za hip odnehala in sem se bežno zazrl v njeno obličje, se je oglasilo v meni in mi govorilo: „Saj ni mogoče!“ Bil je prav eden teh trenutkov nesmiselnega upanja, ko me je zmogla utrujenost in zaspal sem tam sredi travnika, kamor sem šel razmišljat o svoji usodi. In v snu je stopila predme svetla postava...

ELIJA (obzirno, tiho): Je bil sen ali... prikazen?

JOŽEF (zavestno): Sen je bil. A tako jasen, da sem bil prepričan, ko sem se prebudil, da sem imel prikazen.

ELIJA: Dejali ste — svetla postava... — oprostite, da sem vas motil.

JOŽEF: Da, svetla. Prišla je k meni in mi dejala: „Ne boj se vzeti k sebi Marije, svoje žene. Kar je namreč spočela, je od Svetega Duha. Rodila bo sina, ki mu daj ime Jezus, zakaj on bo odrešil svoje ljudstvo. Vstani, vrni se domov, pravični mož.“

(Premor.)

ELIJA: Ste verjeli tem besedam, ki se vam je zdelo, da ste jih čuli v snu?

JOŽEF (s ponosom in ponižnostjo): Da. Hotel sem verjeti nekaj, kar bi nihče drug nikoli ne verjel. Hotel sem upati, da se bo prav v moji hiši uresničilo veliko pričakovanje Izraelovo.

ELIJA (se dvigne in ves presunjen šepetaje): Veliko pričakovanje Izraelovo... Razumem vas.

JOŽEF: Tako sem tedaj odpri vrata...

(Približa se Mariji, ki še vedno sedi z glavo med dlanmi, in ji reče): „Marija, blagoslovljena ti med ženami, in blaslovljeno, ki bo rojeno iz tebe. Njegovo ime bo Jezus.“ In od tega trenutka sem čuval mater in otroka — in v svojem srečanju hranil skrivnost njegovega rojstva.

(Dolg molk. Elija spet sede.)

DAVID (tišje, počasi, a vendar z muko): In vendar ne želim, da bi se predali vtisom. Tudi jaz, če bi hotel bi se lahko dal ganiti. A mi ne iščemo ganotja, mislim. Tu je zdaj, kar sem predvideval: dlje in dlje se spuščamo na pot čudežev, skrivnosti, prikazni. Ne bi rad, da bi me imeli za nesposoblivega, če spet zatrdim: bajke... bajke...

REBEKA: A če hočemo še preiskovati ta primer Jezusa Nazareškega, ne bomo mogli mimo nekaterih posebnih dogodkov v njegovem življenju. Bolje, da jim pogumno pogledamo v oči!

SARA: Predlagam, da odkrito obravnavamo vprašanje čudežev.

KAJFA: Tudi jaz mislim tako. Še posebe, ker so mu ravno čudeži pri ljudstvu ustvarili mesijanski sijaj. Njegovega nauka niso umeli, čudeže pa so.

DAVID: Trenutek, prosim. Nočem, da bi me napak razumeli. Nočem, da bi naši poslušavci mislili, da načelno zanikam čudeže. Stari zakon je poln čudežev in jaz verujem v Stari zakon. Naj zadošča to odkrito priznanje moje vere. Le to je, da nismo tukaj, da bi sodili, če so bili Jezusovi čudeži resnični ali ne. Za takšno razglabljanje nismo prav nič pripravljeni. Tukaj, ponavljam, imamo dolžnost razpravljati samo o tem, ali je bila njegova obsodba po judovski

postavi opravičena ali ne. Morda nekoliko sebično in omejeno razpravljanje, če hočete, ne trdim, da ne; a je pač edino, kar lahko storimo. Oprostite mi, če še vedno vztrajam, da moramo to sodbo voditi v edini pravi luči: se pravi, omejiti jo zgolj na pravna dejstva.

SARA: Motiš se! Kajti tole razpravljanje, pa naj ti je prav ali ne, je duhovno, versko razpravljanje, ali vsaj... stvar vesti.

DAVID (posmehljivo): Nisem vedel, da moramo tvegati celo... spreobrnjenje ob koncu! Sicer pa naj odloči predsednik.

ELIJA: Tudi jaz mislim, da je poleg oblike, ki smo jo hoteli vtisniti našemu sodnemu postopku, muka, mrzličnost — to je, prav mrzličnost! — preiskave, ki nas že leta in leta žene v to, le nekaj več kot... Da, mnogo več, kot samo predsodek, samo medel sodniški dvom. Prav zato pa sem za vse, kar bi lahko poglobilo naš poskus, še toliko bolj, če nas poslušavci s svojo pozornostjo pri tem nagrade. Začelnjam tedaj razpravo o vprašanju čudežev. (Premor. Kot nato v zanosu): In pogumno začelnjam!

(Gleda krog sebe, nato pa z lahnim, komaj zaznavnim posmehom doda): Seveda, čisto. Se razume, da ne moremo, spoštovani poslušavci, četudi govorimo o čudežih, mimo takoimenovanih „izvedencev“ ali „izkušencev“. Dandanašnji so ti ljudje zelo v časteh. Pač njihov čas. Kaj si hočemo. A skušal bom njih odsotnost nadomestiti.

(Obrne se k Mariji): Jezus je imel tedaj štirindvajset let, ko je zapustil deželo in začel s tem, kar navadno imenujejo „javno delovanje“.

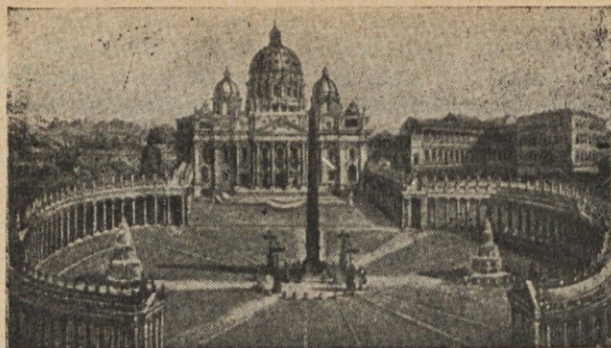
MARIJA (pritrdi): Da.

ELIJA: Kako se je ločil? Kako sta se ločila?

MARIJA: Oh, ločila, kot se pač mati in sin ločita. Verjemite, da je bil zame, četudi boste to tu težko razumeli, navkljub vsem tistim čudežnim znamenjem — nebeškim znamenjem, prikazovanjem, skrivnostim, ki so napovedavala in spremljala Jezusovo rojstvo in ki so se v njegovih dvanajstih letih spet ponovila, da je bil zame, pravim, vedno pravi, resnični moj otrok, takisto kot otrok katerikoli materi...

(Tiše.) Naj zaupam: navkljub vsem tem izrednim znamenjem, je prišel trenutek — leta in leta so bila! — ko sem mislila, da je Jezus otrok, kot so pač vsi drugi otroci, in da se bom radovala ob njem, kot se mati raduje tega, kar je njena last. Ničesar več ni bilo, dolga leta ne, kar bi vznemirilo najino skromno življenje: nobenega skrivnostnega glasu več, nobenega tajnega znamenja; samo mir, samo delo, najine domače navade — jaz in on — jaz in on, drug drugemu še bližja, odkar je umrl Jožef. V tej materinski sreči sem snivala, ko se je Jezus lepega dne ustavil pri delu in mi dejal: „Mama, daj, sešij mi novo suknjo. Skoraj bom moral zdoma in rad bi šel na pot v novi, rdeči suknji.“ Povem vam, da je bil strah, ki so ga mi ga zbudile te kratke, preproste besede, hujši od onega, ki me je prevzel — še dekle — ob besedah in ob pogledu na angela oznanjenja. Nisem imela moči, da bi odgovorila. Kajti razumela sem. Vse razumela. Odhajal je tedaj. Njegovo poslanstvo je raslo z njim. In moral me je zapustiti. Moral. In tistega dne, ko so se za njim zaprla domača vrata in se je izgubljal po stezi, ki se spušča od hiše, sem zajokala.

(Se bo nadaljevalo).

Nemorala in degeneriranost prevladujejo v številnih gledaliških in kinopredstavah. Zato se morajo katoličani veliko truditi za moralno obnovo gledališča, kina, televizije in javnega življenja. Nastopiti morajo z aktivno obrambo družinskega življenja, ki ga ogrožata individualizem in materializem. Veliko se morajo truditi za resnično krščansko vzgojo bodočih generacij. (Sv. oče v nagovoru voditeljem italijanske Katoliške akcije, 6. 2. 1965.)

Moramo se zavedati, da se do edinosti vseh kristjanov more priti samo po poti resnične in iskrene ljubezni, to se pravi edinost po Kristusu in s Kristusom. Tega se morajo zavedati vsi, ki delajo za edinost kristjanov. Pri tem delu in prizadevanjih ne sme biti različnih poti, to je izven okrilja in brez vodstva Cerkve. (Pavel VI. istotam.)

Edinost kristjanov mora izhajati in se zgraditi na temelju, ki je Kristus. Vse, kar je izven tega temelja, ali se hoče graditi brez njega, je trhlo in se bo zrušilo. Katoliška Cerkve je edina zakladnica Kristusovega nauka na zem-

lji, in papež je Kristusov namestnik. Veliko je težav, ki se postavljajo na poti k edinosti kristjanov. Ker je pater resnica samo ena, se ne more o njej diskutirati ali popuščati in iskati edinosti na račun tega popuščanja. (Pavel VI. v nagovoru v splošni avdienci romarjem, 24. 1. 1965.)

Vzporedno z zbujanjem vesti kristjanov po potrebi za zedinjenje naraščajo tudi težave. Vedno bolj jasno se pokažejo tudi ovire, ki jih moramo še premagati. Te so razumljive, a kljub temu boleče, toda verujemo, da se z dobro voljo in iskrenimi prizadevanji dajo premagati. (Papež Pavel VI. v nagovoru v splošni avdienci, 17. 1. 1965.)

Podvzeti se morajo vsi ukrepi proti krivim pričam in ponarejenim dokumentom, ki jih hočejo nekateri vsiliti pri postopkih pri cerkvenem sodišču za zakonske zadeve, ter tako preprečiti, da bi bila pravica izmaličena ali zavedena na stranpota. Krivica se lahko zgodi ali povzroči na vseh instancah pravnega postopka. Posebej se mora paziti na odvetnike, ki so brez vesti in hočejo po

krivičnih dokazih spremeniti ali zakriti resnico in tako doseči svoje nepoštene cilje. Sodniki tega cerkvenega sodišča so duhovniki, so sodniki Cerkve in razglašajo sodbe v imenu Cerkve. Zato morajo pri svojem delu biti zelo previdni in predočiti prizadetim strankam, da se večnega sodnika ne more prevrati, da je resnica samo ena, to je tista, ki odgovarja realnosti. (Sv. oče v nagovoru sodnikom cerkvenega sodišča „Sacra Romana Rota“, 12. 1. 1965.)

Ideal vsakega naroda je, da živi v svobodi in v napredku na vseh področjih stvarnega in duhovnega udejstvovanja. Uresničitev tega ideala želimo tudi prebivalcem Konga. Bolijo Nas pa zelo neredi, ki se dogajajo v tej deželi, žalosti nas krvoprelitje in borbe med brati. Zato kličemo vsem, ki so odgovorni za te dogodke in ki vodijo deželo, da je samo v miru mogoče doseči ideal svobode in napredka in da k takemu miru vodi le pot resnice, ljubezni in pravice. (Sveti oče v poslanici prebivalcem Konga, 10. 12. 1964.)

V trenutku ko katoliški svet obhaja spomin rojstva Gospodovega, prosimo Boga, da zavlada mir v Kongu. Ponovno kličemo vsem odgovornim, da združijo svoje sile in prizadevanjih za mir, da pustijo ob strani sovraštvo in tako omogočijo svojemu ljudstvu mirno življenje. (Sv. oče v poslanici apostolskemu nunciju v Kongu, 25. 12. 1964.)

Nič ni novega v nauku Cerkve, vse je že znano vsakemu dobremu katoli-

čanu. Nove so samo oblike, način in sredstva, s katerimi hoče Cerkev posredovati večne resnice božjemu ljudstvu. Vesoljni cerkveni zbor hoče določiti te oblike in jih vskladiti s potrebami sedanosti. (Sv. oče Pavel VI. v nagovoru v splošni avdienci, 18. 11. 1964.)

Katoliški nauk je najvišja stopnja spoštovanja človeka. Je hrbtenica vsega človeštva, ker ga vodi k njegovemu večnemu cilju. V tem nauku najde človek smisel svojega življenja, najde Boga, tisto popolnost življenja, ki nam jo je pokazal učlovečeni Bog s svojim življenjem in delom na zemlji. (Pavel VI. v nagovoru 20. 11. 1964.)

Marija je mati Kristusova, je tudi mati vsega človeštva, še posebej tistih, ki verujejo v njenega Sina. Marija je mati katoliške Cerkve, mati njenih vernikov, zato smo jo imenovali za Mater Cerkve. Ona naj nam pomaga pri vsem našem delu s svojo materinsko roko in nas vodi po poti edinosti v večno življenje. (Pavel VI. istotam.)

Vse vas kličemo k molitvi! Za ta poziv imamo veliko razlogov, gotovo jih občutite tudi vi v vaših srcih. Skrbi nas življenje v sodobnem svetu, politično življenje in njegov razvoj v mnogih deželah, nesreče, ki na različnih krajih sveta zadevajo človeštvo, vojne med narodi in vojne med brati iste krvi. Sreča človeštva je zatemnjena, edina luč brez sence je naša vera in ta se bo obdržala med nami le z molitvijo. (Sv. oče v nagovoru romarjem 27. 12. 1964.)

„Če mi govorite o doraslem laiku, je to tisti, ki je hkrati neodvisen in učljiv. Ni ne učljiv otrok in ne uporen mož. Je namreč strnitev obojega“ — Jean Guittou.

Svetovne novice

Papež je imenoval za novega tajnika kongregacije za disciplino zakramentov msgr. Giacomo Violarda.

Da bi prilagodil obredno kongregacijo zahtevam liturgične obnove in naraščajočega števila primerov za beatifikacije in kanonizacije je papež odredil, da napravi sedanjo sestavo, kljub ohranitvi enotnosti, bolj uspešno v njenem delovanju s tem, da ji je dodal dva podtajnika: enega za bogoslužje in enega za vprašanje beatifikacij in kanonizacij. Za tajnika obredne kongregacije je papež imenoval namesto msgr. Danteja, ki je postal kardinal, frančiškanskega patra Fernanda Antonelli. Za podtajnika obredne kongregacije za liturgijo lazarista p. Annibale Buguinija, ki ostane hkrati tajnik odbora za pravilno izvajanje liturgične konstitucije; za podtajnika obredne kongregacije za vprašanje beatifikacij in kanonizacij pa msgr. Amata Pietra Fruttazza.

Glavni odbor ekumenskega sveta cerkva, ki se je sestel v Enugu v Nigeriji, je odobril predlog, ki predvideva ustanovitev delovne skupine, ki bo

sestavljena iz osmih predstavnikov ekumenskega sveta in šestih katoliške Cerkve. Ta skupina ima nalogo izdelati načela in metode za sodelovanje med predstavniškim organizmom nekatoliških Cerkva in rimske Cerkve. Dejstvo, tako pravijo v posebnem uradnem poročilu, da so razlike v naših pojmovanjih ekumenskih odnosov, nas obvezuje, da v imenu pozitivnega razvoja ekumenskega gibanja storimo vse, kar je v naših močeh, da pojasnimo naša stališča in če je mogoče, pridemo do medsebojnega razumevanja.

V omenjeni listini navajajo da so vprašanja, ki bi jih reševala ekumenski svet in rimska Cerkev tale: praktično sodelovanje na področju človekoljubja in socialne pomoči na svetovni ravni; teološki študijski program, ki bi se tikal zlasti ekumenskih odnošajev; problemi, ki so vzrok napetosti med različnimi Cerkvami, kot mešani zakoni, verska svoboda in proselitizem. In končno skupna vprašanja, ki se tičejo življenja in poslanstva Cerkve.

Tajnik tajništva za zedinjenje kristjanov msgr. Willebrands je komentir-

ral to uradno poročilo in dejal da predstavlja važen korak naprej, da poti ti-stega sodelovanja, ki je bilo uresničeno z navzočnostjo opazovalcev delegatov na koncilu in z udeležbo katoliških predstavnikov na skupščinah ekumenskega sveta Cerkev. Predlog predstavlja nov dogodek, da bi študirali skupno možnost bodočih odnosov.

Patra Duprey in Hamer, ki sta bila opazovalca na sestanku v Enugu, sta v tiskovni izjavi ugodno komentirala predlog glavnega odbora ekumenskega sveta Cerkev in izjavila, da je v skladu z nedavnim koncilskim odlokom o ekumenizmu. Tajništvo za zedinjenje kristjanov, katerega člana sta omenjena opazovalca, pričakuje sedaj celotno besedilo listine, da prične s podrobnim proučevanjem posameznih delov predloga.

Nemška Caritas je dala v letu 1964 številnim deželam Latinske Amerike, Afrike in Azije pomoč v znesku 40 milijonov italijanskih lir.

Po izgonu vseh kombonijanskih misijonarjev in misijonarjev družbe Mill Hill je ostalo 52 misijskih postaj v Južnem Sudanu v oskrbi škofa Ireneja Duda, apostolskega administratorja Tiboja in 28 sudanskih duhovnikov domačinov. Mnogo teh postaj so morali zaradi tega zapreti.

Münchenski kardinal Doepfner se je udeležil proslav 1100-letnice smrti sv. Anagarja, apostola severnih dežel in prvega škofa v Hamburgu, ki so se vršile konec januarja t. l. v Stockholmu. 31. januarja je kard. Doepfner daroval slovesno pontifikalno sveto ma-

šo v velikem salonu nekega hotela v švedski prestolnici. Slovesnosti so se udeležili med drugimi stockholmski nadškof Taylor, apostolski delegat za skandinavsko deželo msgr. Bruno Heim, trije norveški škofje, islandski škof Gunnarsson in zastopstva društva sv. Anagarja iz Nemčije in New Yorka. Dan prej, 30. januarja, je bil kard. Doepfner sprejet v avdienci pri švedskem kralju Gustavu.

Škofje republike San Salvador so dovolili duhovnikom te dežele, da nosijo samo površnik in duhovniški ovrtnik namesto talarja. Odlok stopi v veljavo 7. marca. Talar bodo morali odslej nositi samo pri bogoslužnih obredih.

Madridski nadškof Morcillo je izjavil, da bodo ustanovili v Madridu 253 novih župnij. Madrid ima namreč dva milijona 600.000 prebivalcev, župnij pa samo 106.

V zavodu sv. Petra apostola v Rimu je letos 128 duhovnikov, ki so prispeli iz 95 škofij in 33 dežel z vseh celin.

V Guatemali še vedno zelo primanjkuje duhovnikov. En duhovnik pride na 13.000 vernikov.

Rajni zagrebški kardinal dr. Alojzij Stepinac, ki je umrl pred petimi leti, je dejal: „Bogu sem neizmerno hvaležen za dar vere, v kateri nisem nikdar omahoval in za obilne milosti, ki sem jih prejel tekom življenja. Svetemu očetu, Kristusovemu namestniku na zemlji, sem skušal biti zvest do smrti in če sem v svoji slabosti kaj pogrešil, naj mi odpusti“.

Slovenci po svetu

Gorica. V okviru svetovne molitvene csmine za zedinjenje ločenih kristjanov je bil 24. januarja t. l. v Gorici lepo uspeli kulturni večer, posvečen ločenim bratom in vprašanju zedinjenja.

Občni zbor goriške Mohorjeve družbe. Bil je 15. februarja v Gorici. Na njem so bila sprejeta nova, časom prirojena pravila in nov poslovnik. Pravila je potrdil g. nadškof Pangrazio. Novost v družbi je ta, da so njeni poverjeniki tudi duhovniki tržaške škofije in laiki obeh škofij.

Izvoljen je bil nov odbor in nadzorstvo. Predsednik je dr. Franc Močnik, odborniki pa dr. Škerl in dr. Janežič s Tržaškega ter dr. Klinec in g. Maks Komac iz Gorice. Nadzorstveni odbor sestavljajo: dr. Humar, g. Zorko in dr. Kacin.

Nov dekan v Brdih. Dosedanji briški dekan č. g. Anton Krapež je zaradi starosti in bolehnosti podal ostavko od službe dekana v Brdih. Škof msgr. Jenko je odstop sprejel in na njegovo mesto imenoval za dekana č. g. Srečka Šuligoja, doslej župnika v Medani.

Belgija. — Limburg-Liège. Društvo Slomšek, ki skrbi za slovensko skupnost v Belgiji je imelo meseca januarja svoj letni občni zbor.

Charleroi — Mons — Bruselj. 6. decembra lanskega leta so pevci zbora „Jadran“ in igralci dramskega krožka „Finžgar“ prvičrat gostovali v Franciji. Č. g. Stanko Kavalir in rojaki so jih gostoljubno sprejeli in jim s tem

skazali veliko hvaležnost za njihov koncert in gledališko predstavo. — V lepem domačem vzdušju je poteklo lansko „Ceciljevanje“ (22. nov.) v Charleroi-Nord.

Francija. — Pas-de-Calais. 6. decembra lanskega leta je bilo tu miklavževanje, pevski koncert in veseloigra „Glavni dobitke“. Gostovali so rojaki iz Belgije. — Praznik sv. Barbare, zavetnice rudarjev so rojaki praznovali s slovesno sv. mašo skupaj s francoskimi in poljskimi rudarji.

Pariz. V okviru Društva Slovencev je imel, 29. novembra 1964, g. Janez Zorko zanimivo predavanje o planinarstvu v slovenskih Alpah. G. Zorko je bil prej učitelj v planinski šoli, je pa tudi slikar in grafik. — Umrl je brat Celestin Lavrenčič v trapistovskem samostanu Notre-Dame des Dombes, v 72. letu starosti. Doma je bil iz Ilirske Bistrice na Notranjskem.

Švedska. 16. januarja je bil v Malmö tretji družabni večer.

Rim. Dne 13. decembra lanskega leta je bila v cerkvi li Nome di Maria sv. maša in žalna komemoracija ob 5. obletnici smrti škofa dr. Gregorija Rožmana. Žalna komemoracija je obsegala obširno predavanje č. g. Fr. Dolinarja.

Nizozemska. Tretjo nedeljo v novembru lanskega leta so se rojaki iz Nizozemske, Belgije in Nemčije v lepem številu zbrali na Vseslovenski prireditvi v Heerlenu, katero je pripravil odbor Zveze slov. kat. društev na Nizozemskem.

Med nami v Argentini

Direktor Anton Orehar — monsignor. V sredo, 17. februarja 1965 je kardinal Anton Caggiano, buenosaireški nadškof in primas Argentine, izročil č. g. Antonu Oreharju, direktorju slovenskih dušnih pastirjev v Argentini listino, s katero ga je sveti oče Pavel VI. imenoval za „monsignorja“.

V posebni avdienci, kjer so bili poleg novoimenovanega g. monsignorja še g. duhovni svetnik Alojzij Košmerlj, kardinalov kaplan g. Jože Guštin in g. dr. Alojzij Starc, je kardinal Caggiano dejal, da je svetega očeta Pavla VI. prosil za to odlikovanje v času 3. zasedanja vesoljnega cerkvenega zbora iz dveh razlogov: zaradi dušnopastirskega dela, ki ga g. direktor Anton Orehar uspešno vrši in vodi med Slovenci v Argentini že vrsto let in zaradi tega, ker skrbi za povezavo številnih slovenskih duhovnikov v novi domovini.

Njegovi eminenci kardinalu Caggianu se je najprej zahvalil g. monsignor Orehar. Prosil ga je naj se v molitvah vedno spominja tudi Slovencev in naj jim bo z ostalimi argentinskimi škofi naklonjen in dober oče.

G. svetnik Alojzij Košmerlj pa se je nato zahvalil g. kardinalu v imenu slovenskih duhovnikov, ki delujejo v številnih argentinskih škofijah.

Novoimenovani g. monsignor je vsem Slovincem v Argentini dobro poznan, saj je že skoro dvajset let najtesneje povezan z njimi.

Rojen je bil 13. januarja 1910 v Predosljah pri Kranju. Kot duhovnik je deloval enajst let v domovini, skoro tri po raznih taboriščih in sedaj teče že sedemnajsto leto, odkar deluje med Slovenci v Argentini.

V domovini je štiri leta kaplanoval v Mengšu in dve v št. Vidu. Pet let pa je bil stolni vikar v Ljubljani in profesor verouka. V letu 1943 je bil imenovan tudi za zveznega asistenta katoliških dijakinj in akademičark.

V begunskih letih je bil delegat rajnega g. škofa dr. Gregorija Rožmana. Kot tak je vodil dušno pastirstvo v Mo-

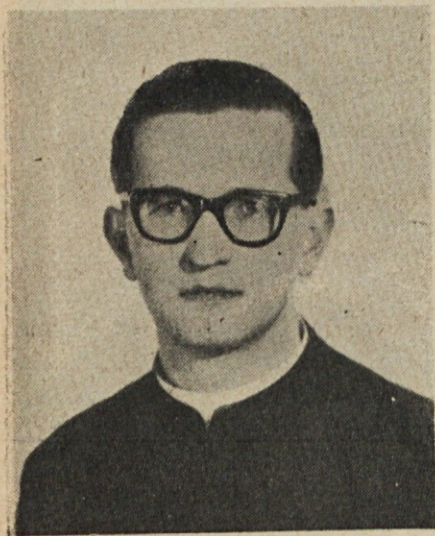

Msgr. Anton Orehar

nigu, v Serviglianu in v Senigaliji v Italiji.

V Argentini mu je tedanji buenosaireski kardinal Copello poveril skrb za Slovence, ki so prihajali iz raznih taborišč. Dela se je lotil in v njem vztrajal z veliko ljubeznijo in z velikim čutom odgovornosti. Leta 1952 ga je Rim na podlagi konstitucije „Begunska družina“ imenoval za direktorja slovenskih dušnih pastirjev v Argentini. Zadnja leta je tudi član „Katoliškega izseljenškega odbora v Argentini“, katerega trenutno vodi v imenu argentinskega episkopata škof msgr. Carreras.

K imenovanju iskreno čestitamo! Bog daj, da bi tudi to imenovanje, katerega je prejel g. direktor Orehar za dušnopastirsko delo med Slovenci v tujini, bilo v korist vse slovenske skupnosti v Argentini!

Novomašnik Martin Avanzo

Martin Avanzo — salezijanski novomašnik. Prav isti dan (11. feb.), ko smo polagali nekdanjega izanskega kaplana pok. g. Smoliča na Floresu k zadnjemu zemeljskemu pokoju, je bil v Turinu v božjega služabnika posvečen g. Martin Avanzo z Iga. Pred leti je stopil v salezijansko družbo. Zaradi visoke nadarjenosti so ga predstojniki poslali na Ateneo v Turin, kjer bo v kratkem doktoriral. Zanimivo in premišljevanja vredno je njegovo novomašniško geslo, ki naj bi ga vodilo skozi njegovo duhovniško življenje. Glasi se: „Mir bratom in ljubezen z vero od Boga Očeta in Gospoda Jezusa Kristusa“ (Ef 6, 23). Ko iz srca čestitamo gospodu novomašniku ga prisrčno vabimo, naj se kmalu vrne med nas in prinese svoj novomašni blagoslov svojim staršem, ki živijo v Lanusu, svojim bratom in sestram ter sorodnikom in prijateljem.

Duhovne vaje deklet. V februarju so imela naša dekleta duhovne vaje. Najprej so bile za dekleta do 18. leta starosti, pozneje pa za dekleta od 18. leta. Udeležba je bila prav lepa. Prvih je bilo 70, drugih pa 50, skupno torej 120. Če bi to število primerjali s katerokoli tukajšnjo župnijo, ki ima tudi do 100 tisoč ljudi, potem bi dejali, da je naša skupnost glede duhovnih vaj ena najbolj vzornih „župnij“ v Argentini. S tem pa seveda še ni rečeno, da ne bi mogla udeležba biti boljša. Obojne duhovne vaje je vodil č. g. spiritual našega semenišča dr. Filip Žakelj. O duhovnih vajah fantov pa bomo poročali v prihodnji številki.

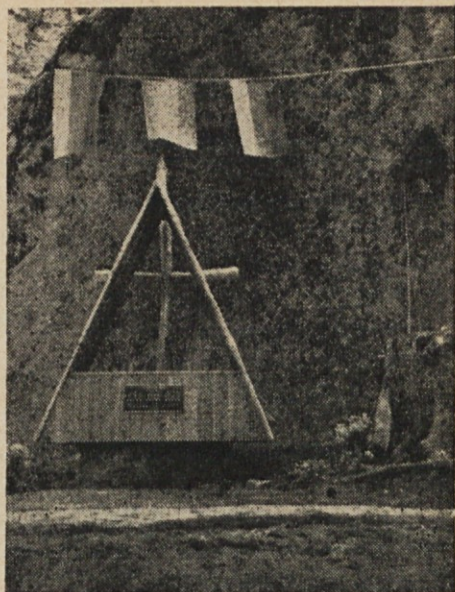
Spomin škofa Rožmana v Bariločah. 21. februarja t. l. je bila na Cerro Catedral v Bariločah velika slovesnost.

Pod pokroviteljstvom Slov. planinskega društva (SPD) se je vršilo slovesno odkritje in blagoslovitev Znamenja v spomin škofa Rožmana ob dvajsetletnici odhoda iz domovine in ob petletnici škofove smrti.

Prezv. škofa Rožmana je kot planinca orisal v otvoritvenem slavnostnem govoru predsednik SPD (Bs. As.) g. **Robert Petriček**. Govoru je sledilo odkritje spominskega znamenja. Ob pogledu na znamenje in spominsko ploščo se je g. R. Petriček zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli, da je Slovensko planinsko društvo ob sodelovanju buenosaireskega in bariloškega odseka moglo postaviti ta spomenik. V imenu bariloške sekcije SPD je govoril nje predsednik g. **France Jerman**.

Blagoslovitev škofovega znamenja in prva sv. maša na njem. Prošnji zvon in znamenje je blagoslovil č. g. župnik **Albin Avguštin**. Nato je daroval na novoblagoslovljenem znamenju prvo sveto mašo in opoldansko slovesnost zaključil z zahvalno pesmijo.

Popoldne so bila prebrana voščila in čestitke Slovenskemu planinskemu društvu s strani raznih društev iz Buenos Airesa. Za zaključek je dr. Arko prebral posvetilo, ki ga je sestavil za spominsko knjigo SPD. Z večerno molitvijo so se prijatelji planin in Bariloč poslovili od Rožmanovega znamenja. Slovenskemu planinskemu društvu iskreno priznanje in zahvala za plemenito dejanje v spomin dragega škofa Gregorija!

Znamenje škofa Rožmana

25-letnica smrti č. g. **Jožeta Kastelica**, ustanovitelja in prvega urednika naše revije, je bila v ponedeljek, dne 8. marca.

Rajni g. **Jože Kastelic**, prvi slovenski dušni pastir v Argentini, je umrl, kot znano, v 42. letu starosti pod vrhom Aconcague, v višini 7.000 metrov. V Argentino je prišel na veliko noč leta 1933. Truplo rajnega gospoda počiva v kraju **Puente del Inca**. Na njegovem nagrobniku je napis: „V miru počivaj, slovenske zemlje sin, vneti ljubitelj visokih planin. Narodu si bil vodnik do nebeških višin.“

Argentina:

Dušnopastirska pisarna,
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires

Brazilija:

Paroquia do
Santissimo Sacramento,
R. Tutoia 1125,
Vila Mariana,
Sao Paulo — S. P.,
Brasil

Z. D. A.:

Rev. Julij Slapšak
6019 Glass Ave.
Cleveland, Ohio, U. S. A.
Slovenska pisarna
Baragov dom
6304 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio, U. S. A.

Kanada:

Ivan Marn.
131 A Treeview Drive
Toronto 14, Ont.
Canada

Trst:

Marijina družba,
Via Risorta 3,
Trieste, Italia

Italija:

Zora Piščanc,
Riva Piazzutta 18,
Gorizia, Italia

Avstrija:

Naročnino pošljajte
Mohorjevi družbi
v Celovec

Celoletna naročnina za Ar-
gentino in države, ki nanjo
mejijo (razen Uruguaya)
850 pesov.

za ZDA in Kanado
5 dolarjev;
za Avstrijo 95 šillingov
za Italijo 2.000 lir;
drugod
protivrednost dolarja.

Smrti ni več 193

Velikonočna skrivnost 194

Velikonočna skrivnost v liturgiji 199

Prestol križa 203

Moji vtisi so globoki in neizbrisni 208

Moskva in pogajanja z Vatikanom 211

Konstitucija o Cerkvi 213

O očakih 219

Novi kardinali 221

Meni strup ne škoduje 223

Iz dnevnika Janeza XXIII. 224

Za mlade ljudi 229

Prof. E. Tomec — ljubezen do zvestobe 233

Molitveni namen 236

Podrti viharik 241

Proces proti Jezusu 244

Svetovne novice 250

Slovenci po svetu 252

Med nami v Argentini 253

LETO XXXII.

Štev. 4

APRIL 1965

PROSIMO PORAVNAJTE
NAROČNINO!

Nakazila na naslov:
Rev. Antonio Orehar
Ramón Falcón 4158,
Buenos Aires, Argentina

slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Anton Orehar), urejujeta pa dr. Branko Rozman in dr. Alojzij Starc. — Editor responsable: Antonio Orehar. Ramón Falcón 4158, Bs. As. Registro de la Prop. Intel. N° 843.966

Tiska Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires

Druga stran platnic:
Sv. Križ (Planina)
nad Jesenicami

Tretja stran platnic:
Prešernov rojstni dom

Ovitek: arh. Marijan Eiletz

